

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

DIPLOMOVÁ PRÁCE

NEGATIVNÍ FAKTORY ROZVOJE REGIONU A JEJICH ELIMINACE

Vedoucí práce

Ing. Jiří Alina

Autorka práce

Bc. Věra Švehlová

2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Věra ŠVEHLOVÁ**
Osobní číslo: **E09643**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Negativní faktory rozvoje regionu a jejich eliminace**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Hlavním cílem diplomové práce je návrh metodiky posouzení negativních faktorů ovlivňujících vybraný region. Dílčím cílem práce je návrh opatření pro zlepšení situace.

Osnova:

1. Literární přehled
2. Analýza současné situace vybraného regionu
3. Návrh metodiky posouzení negativních faktorů
4. Řešení a doporučení
5. Souhrn a závěr
6. Seznam použité literatury a zdrojů
7. Závěr

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Adamčík, S.: Regionalistika, regionální politiky a veřejná správa. Opava, Slezská univerzita, 1997.
Adamec, V. a kol.: Doprava, zdraví a životní prostředí. Praha, Grada Publishing, 2008.
Belajová, A.; Fáziková, M.: Regionálna ekonomika. Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2005.
Beran, V.; Dlask P.: Management udržitelného rozvoje. Praha, Academia, 2005.
Blažek J.; Uhlíř, D.: Teorie regionálního rozvoje. Praha, Karolinum, 2002.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Alina
Katedra ekonomiky
Datum zadání diplomové práce: 1. března 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 16. dubna 2011

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONÓMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 422
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 8. března 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Negativní faktory rozvoje regionu a jejich eliminace vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 sb. v plném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly, v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 30.3.2011

.....
Bc. Věra Švehlová

Děkuji vedoucímu práce Ing. Jiřímu Alinovi za velmi cenné odborné rady, připomínky, návrhy a celkové vedení diplomové práce.

1. Úvod	7
2. Cíl práce	8
3. Literární přehled	9
3.1 Ekonomický rozvoj	9
3.2 Regionální rozvoj	9
3.3 Faktory regionálního rozvoje	10
3.4 Zdroje regionálního rozvoje podle Strategie regionálního rozvoje ČR 2007 – 2013	11
3.4.1 Lidé	12
3.4.2 Osídlení	13
3.4.3 Ekonomika regionů	14
3.4.4 Technická a dopravní infrastruktura	15
3.4.5 Krajinný potenciál a ochrana životního prostředí	16
3.4.6 Využití kulturního potenciálu	18
3.4.7 Cestovní ruch	19
3.4.8 Veřejná správa	20
3.5 Negativní faktory rozvoje regionu	20
3.6 Teorie regionálního rozvoje	22
3.6.1 Neoklasická teorie	24
3.6.2 Keynesiánská teorie	24
3.6.3 Neomarxismus	24
3.6.4 Neoliberální teorie	25
3.6.5 Institucionální teorie	25
3.7 Region	26
3.8 Regionální politika	27
3.8.1 Cíle a nástroje regionální politiky	28
3.8.2 Cíle a nástroje regionální politiky v ČR a v EU	29
4. Metodika	34
4.1 Studium teoretických východisek	34
4.2 Hodnocení rozvojového potenciálu regionu	34
4.3 Zhodnocení výsledků	37
4.4 Závěry a doporučení	37
5. Charakteristika vybraného území	38
5.1 Vymezení území a geografické faktory	39
5.2 Demografická struktura	40
5.2.1 Počet obyvatel	40

5.2.2 Věková struktura	41
5.2.3 Vzdělanostní struktura	42
5.2.4 Národnostní struktura.....	44
5.2.5 Náboženství.....	44
5.2.6 Migrace	45
<i>5.3 Sociální a ekonomická charakteristika území.....</i>	<i>45</i>
5.3.1 Míra nezaměstnanosti.....	45
5.3.2 Zaměstnanost.....	47
5.3.3 Průměrné příjmy	48
5.3.4 Bytová situace	48
5.3.5 Sociální struktura.....	49
5.3.6 Zdravotnictví	50
5.3.7 Doprava	50
5.3.8 Školství	52
<i>5.4 Kulturní a historická charakteristika území.....</i>	<i>53</i>
6. Postavení okresu Domažlice v Plzeňském kraji	54
7. Analýza dlouhodobé tendence v regionálním vývoji v letech 2002 až 2009	61
8. Analýza vlivu závislosti faktorů	65
9. Vyhodnocení negativních faktorů	69
10. Návrh opatření pro zlepšení situace	72
10.1 Podpora malého a středního podnikání.....	72
10.2 Rozvoj vzdělanosti lidských zdrojů	73
11. Závěr	75
12. Summary	78
13. Seznam použité literatury, internetových zdrojů a použitých zkratk.....	80
14. Seznam obrázků, tabulek a grafů	83
15. Seznam příloh	85

1. Úvod

V České republice se problematice regionálního rozvoje věnuje Ministerstvo pro místní rozvoj. Na území ČR se jednotlivé regiony nerozvíjí identicky, ale každý je jedinečný svým potenciálem a charakteristickým tempem rozvoje. Tento potenciál může být například z oblasti lidských zdrojů, kulturního nebo přírodního bohatství, nebo se může jednat o příhodné ekonomické či geografické podmínky. Prostřednictvím analýzy můžeme zhodnotit konkrétní situaci v daném regionu. Jednotlivé regiony se od sebe vzájemně liší dosaženou úrovní kvalitního ekonomického prostředí a optimálním využitím svého regionálního potenciálu. Ne všechny podmínky ale napomáhají regionálnímu rozvoji. Jaké faktory způsobují regionální problémy? V čem spočívá potenciál regionu a jak zhodnotit jeho vliv na regionální rozvoj? Zaměříme se na šetření faktorů, které mají na region a jeho rozvoj negativní vliv. Objasníme si základní pojmy a otázky, které se zabývají problematikou evropské i domácí úrovně.

Fondy Evropské unie zahrnují širokou škálu nástrojů finanční a technické pomoci. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských států, zlepšování vzdělanosti jejich obyvatel a snižování sociálních nerovností.

V praktické části musíme nejprve zhodnotit vybraný region a porovnat rozdíly ovlivňujících faktorů. Abychom mohli zvolit opatření, která povedou k podpoře rozvoje daného území, musíme nejprve poznat současnou situaci a vývoj. K uvedeným činnostem potřebujeme zvolit vhodnou metodiku zkoumání a zpracování dat, zjistit souvislosti a vliv vhodných faktorů a vhodně reagovat na zjištěné poznatky. Nesrovnalosti a faktory bránící růstu můžeme poté eliminovat, nebo se jich úplně vyvarovat. Analýza daného regionu může napomoci k efektivnímu využívání disponibilních finančních prostředků, které podpoří další rozvoj.

2. Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je návrh metodiky posouzení negativních faktorů ovlivňující vybraný region. Dílčím cílem práce je návrh opatření pro zlepšení situace, na základě vypracované metodiky.

Teoretická část této práce je zaměřena na vymezení základních pojmů z oblasti rozvoje regionu.

Praktická část se zabývá charakteristikou zvolené oblasti pomocí nejrůznějších indikátorů, jak kvantitativního, tak kvalitativního rázu. Informace a data potřebné pro zkoumání daného tématu jsou čerpány z internetových stránek a uveřejněných publikací Českého statistického úřadu, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva dopravy a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Zde budeme soustředit pozornost na výběr regionálních charakteristik postihující daný region a následně provedeme analýzu působících faktorů a zhodnotíme jejich vliv na rozvoj popřípadě předpovědi dalšího vývoje.

3. Literární přehled

3.1 Ekonomický rozvoj

Pojem ekonomický rozvoj je obvykle používán v širším smyslu, než pojem ekonomický růst - zahrnuje zpravidla i další aspekty zvyšování životní úrovně a blahobytu obyvatelstva. V tomto smyslu je ekonomický růst chápán např. jako růst HDP/1 obyvatele, předpokladem ekonomického rozvoje. Často jsou však pojmy ekonomický růst a ekonomický rozvoj používány jako synonyma (HELÍSEK, 1996).

SKOKAN (2004) uvádí, že rozvoj je neurčitý pojem, který lze určit pouze na základě konkrétních hodnotových postojů. Používá se v různých souvislostech a s různým nejednoznačným významem, jako je např. rozvoj ekonomický, regionální, technický, organizační a jiný. Rozvoj popisuje proces orientovaný na určitý cíl, který podléhá ustavičným změnám. Většinou začíná odstraňováním největších nedostatků. Dlouho splýval s pojmem ekonomický (hospodářský) rozvoj, a především s pojmem ekonomický růst. Oba pojmy však musíme pečlivě odlišovat.

3.2 Regionální rozvoj

Pojmem regionální rozvoj rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování popřípadě regionálních disparit. Regionálními disparitami se rozumí rozdíly v úrovni hospodářského, environmentálního a sociálního rozvoje regionů v míře, která je celospolečensky uznána za nežádoucí. Za regionální disparity nelze např. považovat rozdíly vyplývající z rozmanitosti podmínek jednotlivých regionů a z nich vyplývající rozdíly v kvalitě života např. v městských nebo venkovských oblastech, kde se výhody a nevýhody navzájem vyvažují (MMR, Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013).

WOKOUN a kol. (2008) chápou regionální rozvoj z praktického hlediska jako vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru (území) vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Toto zvýšení a vyšší využití se projevuje v lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel a stavu životního prostředí apod. Potenciál regionu lze hodnotit pomocí ukazatelů hrubého domácího produktu na obyvatele, míry nezaměstnanosti, průměrné mzdy, vzdělanostní struktury, kvality a dostupnosti infrastruktury apod. Přírodně-geografický potenciál lze hodnotit např. množstvím a kvalitou nerostných surovin, znečištěním ovzduší, vod a půdy. Druhým akademickým přístupem je regionální rozvoj chápán jako aplikace nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, řešící jevy, procesy, vztahy systematicky vymezeného prostoru (území), které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu.

3.3 Faktory regionálního rozvoje

Jednotlivé regiony mají rozdílné lokalizační předpoklady pro hospodářské aktivity. Předpoklady jednotlivých stanovišť a prostorová struktura vytvářejí předpoklady regionálního rozvoje (JEŽEK, 2002).

Neoklasická i keynesiánská strategie, jakož i strategie pólů růstu, staví do popředí vnější faktory regionálního rozvoje, jako je např. mobilita práce a kapitálu nebo vybavení infrastrukturou. Regionální rozvoj je podle toho způsoben především vnějšími impulsy. Novější orientací regionální politiky je strategie, jejíž hlavním znakem je orientace na endogenní potenciál konkrétních regionů a na faktory a zdroje existující v regionech, vytvářející kvalitu regionálního prostředí. Regionální rozvoj se nechápe jen jako hospodářský rozvoj, ale jako kvalitativní zlepšení struktury hospodářství a životních podmínek. Potenciální faktory rozvoje zahrnují přírodní zdroje, půdu, kapitál, infrastrukturu, pracovní sílu, její kvalifikaci, podnikatelské schopnosti, sociálně-kulturní

faktory a aspekty životního prostředí. Důležitý je také tržní potenciál (ADAMČÍK, 2003).

SAMUELSON (1995) uvádí čtyři základní faktory složek rozvoje:

- Lidské zdroje (nabídka práce, vzdělání, kázeň, motivace),
- Přírodní zdroje (půda, nerostné bohatství, energetické zdroje, podnebí),
- Tvorba kapitálu (stroje, továrny, silnice),
- Technologie (věda, technické znalosti, řídicí schopnosti, podnikání).

Každá země musí dbát o kvalitu svých lidských zdrojů, jako je dostat pod kontrolu různé nemoci, zlepšit zdravotní péči a výživu. Dále zdokonalovat vzdělání, snižovat negramotnost a poskytovat průpravu pracovníkům, vzdělání lidé budou produktivnější.

3.4 Zdroje regionálního rozvoje podle Strategie regionálního rozvoje ČR 2007 – 2013

Podle Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013 je základem pro efektivní regionální politiku analýza relevantních faktorů regionálního rozvoje, tj. identifikace klíčových determinantů, které mají stimulační dopady na regionální rozvoj. Je zřejmé, že faktory regionálního rozvoje jsou v čase variabilní, což souvisí na jedné straně se stupněm poznání socioekonomických procesů, na druhé straně podléhají změnám z důvodu vývoje struktur a jejich vzájemného působení.

Tyto faktory jsou rozvojovým potenciálem regionů a tvoří je:

- přírodní zdroje a přírodní prostředí jako dlouhodobé determinanty regionálního rozvoje,
- hmotné faktory v podobě jejich produkčního potenciálu a infrastruktury,

- nehmotné faktory zejména inovace a schopnost jejich vytváření a šíření, dostupnost a účinné využití informační a komunikační technologie, institucionální prostředí,
- lidské zdroje s příslušnou úrovní dovedností a odborného vzdělání.

Stupeň vývoje české společnosti a poznání socioekonomických procesů, které lze ztotožnit s dosaženou úrovní v nejvyspělejších zemích světa, ale zejména empirické poznatky z posledních několika let potvrzují, že významným faktorem regionálního rozvoje postindustriální společnosti jsou lidské zdroje.

3.4.1 Lidé

- **Demografické faktory** (porodnost, úmrtnost, skladba domácností, věk, pohlaví)
- **Migrace** (pohyb přes hranice určitého území zpravidla spojen se změnou místa bydliště, stěhování obyvatelstva, kromě kyvadlové migrace – dojíždění do zaměstnání)

K nejdůležitějším faktorům ovlivňujícím migrační meziregionální mobilitu patří především ekonomické podmínky. Kvantitativní i kvalitativní situace na trhu práce ve smyslu množství a struktury dostupných pracovních míst spolu s možnou výší příjmů spoluvytváří migrační atraktivitu regionů.

- **Vzdělanostní struktura a školství** (dosažené vzdělání, typy škol)

Jistým vodítkem pro odhalení příčin nezaměstnanosti může být vzdělanostní struktura obyvatel v regionech.

- **Zaměstnatelnost** (počet uchazečů na jedno volné místo)
- **Sociální struktura a sociální integrace** (typy sociálních skupin a skupiny ohrožené sociálním vyloučením)

Základním prvkem boje proti sociálnímu vyloučení je podpora vzdělání, zaměstnanosti a boj s diskriminací na trhu práce. Sociálním vyloučením jsou totiž nejvíce ohroženy především osoby (a příp. jejich rodiny) nezaměstnané, zvláště pak nezaměstnané dlouhodobě.

- **Sociální problémovost** (nevhodné a nebezpečné sociální jevy, narušování norem, kriminalita)

Sociálně patologické jevy (SPJ) představují široké spektrum problémového chování, které lze v převážné většině případů charakterizovat jako individuální volbu jedince, tj. volbu ovlivněnou jak výchovou, tak kvalitou obývaného životního a sociálního prostředí. Nepříznivé životní podmínky pak bezpochyby výrazně přispívají k vyššímu výskytu problémových forem chování; jejich výskyt v určitém regionu zpětně ovlivňuje (tj. zhoršuje) kvalitu daného sociálního prostředí.

- **Sociální infrastruktura** (sít' škol, zdravotní a sociální péče)

Vyvážená sociální a kulturní infrastruktura vytváří základní předpoklad pro rovnocenné životní podmínky pro všechny obyvatele ČR a napomáhá k vytváření přiměřených sociálních jistot, vzdělání i možnosti rozvoje životního stylu a životních šancí.

3.4.2 Osídlení

- **Sídelní struktura** (počet obcí a jejich velikost)

Sídelní struktura České republiky je ovlivňována celou řadou faktorů, jejichž význam se v čase mění. Z hlediska strategie regionálního rozvoje má sídelní struktura a trendy jejího vývoje význam nejen při formulaci konkrétních opatření, ale i v legislativní oblasti a v systému financování obcí.

Regionální politika v oblasti sídelních struktur má 2 základní dimenze:

- urbánní (městskou),
 - venkovskou.
- **Bydlení** (počet bytů, typy bytů a jejich klady záporny, otázka panelákových sídlišť)

Bydlení patří k základním lidským potřebám. Proto je důležitým úkolem zajistit kvalitní dostupné bydlení pro všechny skupiny obyvatel. Dostupnost bydlení je také významným faktorem ovlivňujícím mobilitu pracovních sil.

3.4.3 Ekonomika regionů

Ekonomická výkonnost a regionální konkurenceschopnost jsou významným faktorem rozvoje regionů. Konkurenceschopný region je přitažlivý (přitahuje investice, znalosti, charakteristickým rysem je lokalizace firem, imigrace).

➤ **Hrubý domácí produkt**

Základním ukazatelem pro porovnávání regionální konkurenceschopnosti a socioekonomické úrovně regionů je hrubý domácí produkt, který představuje hodnotu statků a služeb, jež byly v daném regionu vyprodukovány.

➤ **Nezaměstnanost** (ovlivněna lidským faktorem – vzdělání, věk, pohlaví)

Obecně lze konstatovat, že nezaměstnanost signalizuje nedostatečné využití potenciálu regionů.

➤ **Průměrné mzdy** (rozdíly podle typů hospodářských aktivit, vzdělání)

Životní úroveň lze měřit různými ukazateli, podle různých kritérií. Souhrnným hrubým ukazatelem je již uvedený HDP/obyvatele. Pro daný účel je doplněn o ukazatel průměrných mezd na pracovníka.

➤ **Podniky a podnikání** (typy podniků)

Významným faktorem ekonomiky regionů je alokace a struktura podnikatelských subjektů.

➤ **Přímé zahraniční investice a export** (export, import do regionu, globalizace)

Příliv přímých zahraničních investic významným způsobem ovlivňuje socioekonomickou strukturu ČR a jejich regionů. Přestože z hlediska hlavních cílů sledovaných ze strany státu má příliv investic především pozitivní dopady, z pohledu cílů sledovaných v rámci regionální politiky nemusí přispívat ke zmírňování regionálních disparit. Důvodem nezájmu investorů o některé oblasti může být špatné dopravní napojení, nedostatek pracovní síly (kvantitativně i kvalitativně), nedostatek vhodných ploch atd. Většinou se tyto důvody kombinují.

➤ **Výzkum, vývoj, inovace – znalostní ekonomika** (vázána opět na lidský faktor a infrastrukturu vývoje - vysoké školy, ústavy)

V ekonomice založené na znalostech je i regionální konkurenceschopnost dána především inovační schopností. Mezi dvě základní podmínky rozvoje výzkumu a vývoje a následně realizace inovací a vytváření znalostní ekonomiky patří bezpochyby množství finančních prostředků vynakládaných na zmíněné aktivity a taktéž i počet pracovníků, kteří jsou v rámci výzkumu zaměstnáni.

3.4.4 Technická a dopravní infrastruktura

➤ **Dopravní infrastruktura a dopravní toky** (silniční, železniční, letecká, cyklistická a vodní doprava)

➤ **Technická infrastruktura** (energetika a energetické sítě, zásobování plynem, telekomunikace)

3.4.5 Krajinový potenciál a ochrana životního prostředí

➤ Krajinový potenciál

Přírodní podmínky jsou jedním z hlavních faktorů, které určují funkční využití území pro cestovní ruch. Jednotlivé komponenty přírodního prostředí určují kvalitu přírodního prostředí a rozhodují o lokalizaci dílčích aktivit v území. Přírodní atraktivita území je určována kontrastními formami reliéfu, klimatem, hydrologickými poměry a rozmanitostí fauny a flóry.

➤ Životní prostředí

V roce 2004 byly vládou přijaty dva dokumenty významné pro směřování politiky životního prostředí v následujících letech – Státní politika životního prostředí do roku 2010 a Strategie udržitelného rozvoje ČR. Tato strategie usiluje o omezování nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi sociálním, ekonomickým a enviromentálním pilířem rozvoje společnosti. Tato politika vychází i ze skutečnosti, že v souladu s naším vstupem do EU, bude ochrana životního prostředí vyžadovat nákladné investice v oblasti ochrany ovzduší, povrchových a podzemních vod, nakládání s odpady apod. Podstatná část těchto investic se příznivě dotkne i politiky regionálního rozvoje, vzhledem k zaměstnanosti a rozvoji regionů.

➤ Vodní hospodářství

Přístup k čisté vodě a zachování zásob kvalitní pitné vody představuje významný faktor regionálního rozvoje. Přetrvávajícím problémem všech regionů, ale zejména jejich venkovských oblastí, je nedostatečně rozvinutý systém kanalizačních sítí a čistíren odpadních vod, což je i nadále příčinou vysokého stupně znečištění vodních toků.

➤ **Ovzduší a hluk**

S rostoucí celosvětovou produkcí skleníkových plynů úzce souvisí globální změny klimatu. Závazky z Kjótského protokolu vyplývající pro ČR na snižování emisí těchto plynů vycházejí z Národního programu na zmírnění dopadů změny klimatu. Jeho hlavní strategickou linií je široké spektrum opatření k úsporám energií a zvyšování podílu obnovitelných energetických zdrojů.

V souvislosti s nárůstem dopravy se významným problémem životního prostředí stává také rostoucí hluk. Vlivy hluku z dopravy jsou obdobné jako v případě vlivů dopravy na znečištění ovzduší.

➤ **Odpady**

Skládkování je v ČR striktně řízeno vyhláškou č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a vyhláškou č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, která plně zohledňuje evropské kvalitativní parametry kladené na skládkování odpadů. Nebezpečí představují staré skládky odpadů obsahující i nebezpečné a toxické odpady, které byly v minulosti vybudovány bez technických opatření proti průsaku škodlivin do půdy a podzemních vod.

➤ **Využívání přírodních zdrojů**

Z hlediska udržitelného rozvoje a kvality životního prostředí je důležitá otázka ochrany neobnovitelných přírodních zdrojů a využívání obnovitelných zdrojů. Neobnovitelné zdroje zahrnují kromě zdrojů podzemních vod a biodiverzity také fosilní paliva, nerostné suroviny a půdu. Mezi neobnovitelné zdroje patří i území/krajina jako celek. Úbytek půdy je dále vyvoláván požadavky na výstavbu dopravní infrastruktury, bytů i občanské vybavenosti na celém území ČR. Sílí tlak na výstavbu ve volné krajině, nedostatečně jsou využívány stávající průmyslové areály (brownfields). Celkově by se

mělo preferovat opětné využití již urbanizovaných území před rozvojem na zelené louce.

➤ **Půda a lesy**

Pozitivní vztah zemědělství k oblasti životního prostředí se projevuje zejména podporou agroenvironmentálních opatření (např. ekologické zemědělství, péče o krajinu) a výroby energetických paliv (bioláh a bionafta) a biomasy pro energetické použití a snižováním zátěže zemědělství na životní prostředí. Zdravotní stav lesů je zhoršen v důsledku dlouhodobě přetrvávajícího působení imisních vlivů a nutričního deficitu exponovaných lesních půd a snížení jejich přirozené odolnosti vůči biotickým i biotickým činitelům

➤ **Environmentální vzdělávání a prevence**

Velmi důležitým aspektem ochrany životního prostředí je prevence. Základním preventivním nástrojem ochrany životního prostředí v ČR jsou procesy posuzování vlivů na životní prostředí (SEA/EIA) a nově zavedený proces integrované prevence a omezování znečištění (IPPC), který se týká cca 1 400 energetických, průmyslových a zemědělských zařízení s největším vlivem na životní prostředí. Významnou úlohu v oblasti prevence mají věda a výzkum a dále také environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO). Ta je jedním z předpokladů udržitelného rozvoje regionů.

3.4.6 Využití kulturního potenciálu

(kulturní potenciál, kulturní infrastruktura a služby, výchova, dobrovolné aktivity, památky, veřejný prostor, podpora, přeshraniční spolupráce)

Kultura představuje významný potenciál regionálního rozvoje České republiky. Výsledkem historického vývoje v prostoru ČR je skutečnost, že jako „kultura“ není obecně vnímána pouze umělecká činnost nebo její výsledky, ale i poznávací, osvětové, zájmové a vzdělávací aktivity, stejně tak i spolková činnost, tradice a zvyky, dokonce i

přírodní a urbanizované prostředí individuálního života. Kulturní infrastruktura je v současné době výrazem dlouhodobého úsilí o zachování kulturních vzorců a tradic v místním, regionálním a národním rozměru. Aktivizace kulturních hodnot a jejich zapojování do ekonomického života sídel a regionů patří k doposud opomíjeným, avšak perspektivním oblastem hospodářského růstu. Jde o využití neopakovatelných, místně a regionálně specifických, rozvojových zdrojů v oblasti nejdynamičtějších hospodářských segmentů (cestovní ruch, informatika, zábavní průmysl, umělecká produkce). Možnosti ekonomizace kulturního dědictví jsou regionálně vázané. Podmínkou je nejen rozvoj dopravní dostupnosti, adekvátní stav dopravní, informační, technické infrastruktury, odpovídající lidské zdroje (vzdělanost, kvalifikace, motivace, schopnost vnímání kulturních hodnot) a dostatečná úroveň navazující obslužné i ekonomické vybavenosti prostoru (pozitivní externality), ale také jejich animace.

3.4.7 Cestovní ruch

Cestovní ruch představuje jedno z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví u nás a stává se stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje regionů i celé ekonomiky. Zásadními dokumenty pro rozvoj cestovního ruchu v ČR jsou Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR, Strategie hospodářského růstu a Strategie regionálního rozvoje. Rozvoj cestovního ruchu musí respektovat možnosti území a limity jeho funkčního využití obsažené v Politice územního rozvoje a musí být v souladu s principy udržitelného rozvoje, Státní politikou životního prostředí 2004-2010 a ochranou přírody. V rámci podpory rozvoje cestovního ruchu je nutno respektovat principy udržitelného rozvoje, a to jak po stránce socioekonomické – podíl odvětví na ekonomice státu, především jako významného zdroje zaměstnanosti, tak i po stránce ekologické ochranou přírody, krajiny a životního prostředí při provozování aktivit v oblasti cestovního ruchu.

3.4.8 Veřejná správa

I v rámci národní ekonomiky existuje řada oblastí, které svým způsobem determinují regionální rozvoj. Legislativní rámec, systém veřejné správy, daňová soustava a celoplošné sektorové a resortní politiky, v kombinaci s vnitřními podmínkami jednotlivých regionů a jejich schopnostmi reakce na tyto vnější podněty, mohou být příčinou nerovnovážného rozvoje a vzniku regionálních disparit. Rozvoj na regionální úrovni nelze posuzovat odděleně od veřejné správy, která vytváří nezbytné administrativně správní podmínky a předpoklady pro poskytování místních veřejných služeb (MMR, Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013).

3.5 Negativní faktory rozvoje regionu

Regionální problémy mohou být způsobeny celou řadou faktorů ekonomické i neekonomické povahy. Stručně můžeme zmínit hlavní faktory vztahující se k ekonomickým teoriím, a sice relativně nízkou mobilitu pracovní síly a kapitálu a geografické faktory, zejména geografickou odlehlost a nedostatečné přírodní zdroje. Dalšími významnými faktory jsou například nevyhovující ekonomická struktura regionu, institucionální faktor a psychologické faktory. K nerovnoměrnému regionálnímu rozvoji přispívají i sekundární faktory, jako například vnější ekonomika (technická, finanční a infrastrukturální), demografická situace, rigidita nákladů a cen, široký rozsah regionální uniformity mezd pro určité kvalifikační skupiny, regionální diference v inovacích a celá řada dalších faktorů nejrůznější povahy (Wokoun a kol., 2008).

Řešení regionálních disparit a s tím úzce související harmonický rozvoj regionů spolu představují dlouhodobý proces pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti směřující k omezování nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti a hospodářského růstu. K zabezpečení harmonického rozvoje regionů je třeba vytvářet podmínky pro zmírnění negativních regionálních disparit a využít vnitřního potenciálu

jednotlivých regionů („pozitivních“ regionálních disparit) při respektování principů udržitelného rozvoje. Vliv regionálních disparit a jejich řešení má zásadní dopad na strategickou orientaci regionálního rozvoje ČR v letech 2007-2013 (MMR, Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013).

Mezi hlavní příčiny nerovnovážného rozvoje regionů a vzniku regionální disparit v ČR patří: (MMR, Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013)

- Výrazný pokles výroby a zaměstnanosti v těžkém průmyslu, pokles výroby textilního a elektrotechnického průmyslu, odvětví oděvního a obuvnického průmyslu s dopady zaměstnanosti v regionech.
- Snižování počtu pracovníků v zemědělství.
- Rozvoj terciérního sektoru, kterým byla absorbována podstatná část pracovníků uvolňovaných z neefektivních výrobních. Rozvoj terciérního sektoru se s větší intenzitou koncentroval do velkých měst a aglomerací.
- Nestejnoměrný rozvoj soukromého podnikání, zejména malého a středního podnikání, kde se nepodařilo vytvořit dostatečně silný sektor malých a středních firem zaměřených na výrobu hmotných statků a na průmyslové služby.
- Kvalita lidských zdrojů (vzdělanost, podnikatelská tradice) a místní samosprávy (orientace na koncepční přístupy, strategické plánování apod.).
- Nerovnoměrná vybavenost území technickou infrastrukturou.
- Nerovnoměrná územní dostupnost zdravotnické infrastruktury a nerovnoměrná dostupnost jak standardní, tak i komplexní zdravotně-sociální péče.
- Nízká meziregionální mobilita pracovních sil, spojená s omezenou možností získání bytů v místech pracovních příležitostí a se zhoršující se dopravní obslužností zajišťovanou prostředky hromadné osobní dopravy, tíživě se projevující především v oblastech s nízkou hustotou zalidnění a většími vzdálenostmi mezi obcemi.

- Přetrvávající neuspokojivý stav životního prostředí zejména v těžebních oblastech s kumulací starých ekologických zátěží – brownfields a v oblastech s nepříznivou strukturou průmyslové základny.
- Existence řady územně-technických specifik a problémů ztěžujících rozvoj některých regionů. Jedná se zejména o důsledky těžby nerostných surovin a o mimořádně velkou členitost krajiny (podíl horských a podhorských oblastí na území regionu), způsobující problémy v oblasti dopravní dostupnosti a ekonomické efektivity regionů.
- Rozdílná geografická poloha regionů v rámci České republiky i vzhledem ke státům EU a hlavním evropským dopravním koridorům, přetrvávající periferní postavení převážné většiny příhraničních regionů.

3.6 Teorie regionálního rozvoje

SKOKAN (2004) rozděluje teoretické přístupy k regionální ekonomice na dvě skupiny:

- Teorie lokalizace, které pojednávají o hospodářsko-prostorové struktuře regionu, o jednotlivých firmách a celkových problémech ekonomické lokalizace, tj. o určení optimálního umístění firem nebo jejich poboček,
- Teorie regionálního rozvoje, které se soustřeďují na popis a vysvětlení regionálně odlišných procesů růstu a rozvoje. Přitom se zde rozlišují:
 - teorie založená na přístupu „shora – dolů“, tj. s podporou exogenních faktorů růstu,
 - teorie založené na přístupu „zdola – nahoru“ s využitím endogenních faktorů.

Alespoň krátký přehled hlavních ekonomických směrů je nezbytný pro pochopení množství teorií regionálního rozvoje, které jsou často ekonomickými

teoriemi inspirovány, či z nich dokonce přímo vycházejí. Různorodost teorií regionálního rozvoje tak do značné míry vyplývá z odlišného pohledu jednotlivých ekonomických škol na principy fungování ekonomiky a z rozdílů v používaných přístupech a konceptech (BLAŽEK, 2002).

Tabulka 1 Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky

Obecný přístup	převažující teorie regionálního rozvoje	regionální politika
neoklasický (1920-1940)	teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické modely)	základní koncept - "dělníci za práci", používány nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
keynesiánský (1950-1975)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólů růstu)	"práce za dělníky", nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokační institucí)
neomarxistický (1970-1985)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	návrhy na opatření neomarxisté neformulovali, v některých socialistických zemích byla regionální politika velmi účinná (např. v bývalé ČSSR), ale za cenu ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti celého státu
neoliberální (1975-)	teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu, teorie závislosti na zvolené cestě)	podpora lokální iniciativy", podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
institucionální (1980-)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okrsku, teorie učících se regionů)	spolupráce a inovace", podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založená na učení

Zdroj: (BLAŽEK, 2002)

3.6.1 Neoklasická teorie

Byla vybudována na mikroekonomických základech se zájmem zaměřeným na analýzu chování jednotlivců a firem na trhu, zejména na analýzy reakcí tržních subjektů na změny poptávky. Důležitým rysem neoklasických teorií je předpoklad homogenity jednotlivců a jejich jednostranné, ničím neomezené úsilí o dosažení maximálního užitku. Dalším výrazným rysem teorií odvozené od neoklasického základu je předpoklad, že k nejefektivnější alokaci zdrojů dochází působení tržních principů, a intervence do tržního mechanismu jsou proto nežádoucí. Výjimku tvoří jen zajišťování rámce pro fungování trhu, například zajištění respektování pravidel ze strany tržních subjektů, vybírání daní na udržování pořádku a poskytování některých služeb. Existenci regionálních problémů neoklasická teorie nepředpokládala, chronická nezaměstnanost byla vysvětlována nepřizpůsobením buď kapitálu, nebo pracovních sil tržním principům (BLAŽEK, 2002).

3.6.2 Keynesiánská teorie

Oproti neoklasické teorii se tato teorie vyznačuje mnohem menší mírou všeobecnosti a nepředpokládá existenci univerzálních pravidel o rovnováze trhu, či o maximalizačním úsilí aktérů. Celá keynesiánská ekonomie založena především na analýzách makroekonomických veličin, zejména objemu produkce, míry zaměstnanosti a úrokových sazeb. Řadí se k čelním představitelkám tzv. sociálně reformistických teorií, jejichž cílem není pouze popsat fungování trhu, ale současně jej i reformovat a usměrňovat ekonomiku tak, aby nedocházelo k nežádoucím společenským jevům, jako je nezaměstnanost a chudoba. Hlavním rysem této teorie je úsilí zasahovat kvalifikovaně do ekonomických procesů s cílem řešit tyto společenské problémy a řešit je krátkodobě (BLAŽEK, 2002).

3.6.3 Neomarxismus

Hlavním rozdílem mezi neomarxistickými teoriemi a ostatními teoriemi je výslovná snaha neomarxistů o zásadní reformu existujících ekonomických struktur a

institucí. Zájem o vysvětlení mechanismů fungování trhu a společnosti vůbec je tak doplněn úsilím o revoluční přeměnu společnosti. Pro marxistické a neomarxistické teorie je příznačná snaha nezabývat se ekonomickými otázkami izolovaně, nýbrž řešit je jako součást obecnější teorie fungování celé společnosti. Za základ fungování každé společnosti je přitom považována ekonomická základna, od níž se mají pouze druhotně odvíjet veškeré další charakteristiky společnosti – instituce, vzorce chování, náboženství, etika atd. Ve své převážné většině se tyto teorie věnují makroekonomickým otázkám, kladou důraz na historickou analýzu a popisují evoluci a proměny společenských a hospodářských systémů (BLAŽEK, 2002).

3.6.4 Neoliberální teorie

Na rozdíl od marxismu jsou neoliberální teorie výrazem vyhraněného metodologického individualismu. Tento směr bývá označován za makroekonomické rozvedení neoklasické teorie, která má představovat alternativu ke keynesiánství. Neoliberální přístupy se dělí na několik dílčích teorií, mezi nimiž je třeba jmenovat především monetarismus. Monetaristé se snaží vyřešit dva hlavní problémy, na které nenašel keynesiánský model ekonomiky odpověď. Prvním jsou problémy spojené s vládní regulací poptávky, která způsobuje nepředvídatelné klima v ekonomice a často způsobuje zápornou platební bilanci a následnou nestabilitu kurzu měny. A druhým problémem je zanedbávání mikroekonomických procesů a subjektů, které neoliberální směry zohledňují prostřednictvím svého metodologického individualismu (BLAŽEK, 2002).

3.6.5 Institucionální teorie

Institucionální a neoinstitucionální přístup se ukázal jako velmi přínosný při objasňování vzniku a vývoje ekonomických rozdílů mezi zeměmi a regiony, ale také při objasňování mechanismu evolučních změn v ekonomice, které mají zásadní význam pro pochopení dynamiky hospodářství tj. růstu či poklesu. Institucionalisté popírají dosti nevěrohodný předpoklad neoklasické teorie o homogenitě jednotlivců a proti němu

stavějí předpoklad jednotlivců biologicky podmíněných, kteří ve vzájemné interakci s existujícími institucemi mění tvář ekonomiky a společnosti tím, jak objevují nové postupy, uplatňují a osvojují si nové praktiky, dávají vzniknout technologickým inovacím nebo změnám v kultuře, např. vzorcům spotřeby nebo odměňováním za práci (BLAŽEK, 2002).

3.7 Region

Mnozí regionalisté tvrdí, že pro různé účely je možno regiony definovat různě. Můžeme pak rozeznávat např. regiony homogenní (stejnorodé), heterogenní (různorodé), administrativněsprávní a další (ADAMČÍK, 1997).

Podle JEŽKA (2002) můžeme z ekonomického pohledu v zásadě charakterizovat tři velmi rozdílné druhy prostorových útvarů. Ve všech případech představují regiony výsostná území lišící se územním vymezením. Zatímco supranacionální a transnacionální regiony se odlišují měnou, zákony, celní regulací, tak subnacionální regiony se vyznačují tím, že tyto instituce sdílejí s ostatními regiony dané země. Mezi regiony jedné země je tak možná relativně bezbariérová výměna statků, lidí, kapitálu a znalostí. V našem případě budeme vycházet z prvního typu regionu, tedy část území národního hospodářství, který není od ostatních území oddělen formálními hranicemi a s tím souvisejícími ekonomickými bariérami.

Region můžeme také chápat jako část geografického prostoru, která je charakterizována komplexem přírodních a socioekonomických prvků, vazeb a procesů, jejichž specifickým rozmístěním, uspořádáním a mírou integrace se vytváří prostorová struktura s vnitřními zákonitostmi, kterými se odlišuje od okolních prostorových jednotek (ADAMČÍK, 1997).

JEŽEK (2002) vymezuje dvě kritéria rozdělení regionu, kritérium homogenity a funkčnosti.

- Podle kriterium homogenity budeme k sobě přiřazovat takové územní jednotky, které si jsou, podle určitých indikátorů, velmi podobné (např. míra nezaměstnanosti, úroveň příjmů, podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v určitém ekonomickém odvětví).
- Podle kriteria funkčnosti budeme k sobě přiřazovat takové územní jednotky, mezi nimiž existují zvláště silné prostorové vazby (např. dojíždka za nákupy, za prací, službami). Takto vymezené regiony označujeme jako regiony heterogenní.

Dle SKOKANA (2004) můžeme region definovat jako vymezené území s definovanými prvky, ve kterém existuje specifická, funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný zájem na jeho rozvoji a zvýšení blahobytu obyvatel. Region tak představuje systém s cílovým chováním. Chápeme-li region jako integrální součást daného státu, pak musí být v zásadě společný zájem na rozvoji regionu v souladu se zájmy a cíly rozvoje státu jako vyššího a nadřazeného systému. Region pak můžeme také chápat jako systém ekonomických prvků (subjektů) a prvků infrastrukturních, které vytvářejí jejich vnitřní okolí v rámci celého systému region.

3.8 Regionální politika

Podle ADAMČÍKA (1997) představuje regionální politika, která je součástí regionalistiky, všechny veřejné přímé i nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst, vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických činností.

Regionální politika představuje soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí, na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority. Jejím významným cílem je konvergence regionů v rámci určitého územního celku a klíčovým znakem je její selektivnost, to

znamená diferenciaci zaměření intervencí na podporu vybraných problémových regionů, které výrazně zaostávají ve svém rozvoji za průměrem v míře, která je společensky uznána za nežádoucí (MMR, Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013).

Co se obsahového vymezení regionálního managementu týká, tak jeho cílem a úkolem je vedení, utváření a řízení regionu prostřednictvím tržně-ekonomických, plánovacích a politických nástrojů. Regionální management přitom vychází z principů regionálního propojení (regionálních sítí) a regionální kooperace, který chce podnítit koncepční, projektově a realizačně zaměřený rozvoj regionu (ADAMČÍK, 2003).

HRABÁNKOVÁ a VOSEJPKOVÁ (2002) chápou regionální management jako vytváření souborů, nástrojů a dokumentů, mezi něž v současné době patří zvláště dokumenty Evropské unie, a které souvisí s oblastí hospodářská a sociální soudržnost – regionální politika. Prostřednictvím regionální politiky je podstatné hledat skutečné předpoklady hospodářského rozvoje každého regionu, zejména aktivizováním jeho vlastních zdrojů a obyvatel, kteří tam žijí, s cílem snižovat ekonomické a sociální rozdíly mezi nimi a podpořit ty aktivity, které nejvýrazněji zajistí budoucí rozvoj regionu.

3.8.1 Cíle a nástroje regionální politiky

Cíle regionální politiky vycházejí z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky, přičemž pro jednotlivá časová období dochází k jejich konkretizaci pokud možno tak, aby bylo možno kontrolovat jejich splnění a souběžně hodnotit účinnost použitých nástrojů. Konkrétním cílem může být například snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti aj. Dílčí cíl může být formulován jako povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu, zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou, povzbudit bytovou výstavbu v regionu, zkvalitnit ekologickou situaci v regionu apod. (WOKOUN a kol., 2008).

3.8.2 Cíle a nástroje regionální politiky v ČR a v EU

V oblasti regionální politiky ministerstvo pro místní rozvoj vypracovává a uvádí do praxe koncepční dokumenty a strategie a poskytuje pomoc prostřednictvím podpůrných programů. Mezi základní cíle regionální politiky patří rozvoj regionů zaměřený na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti. Každý region by měl mít příležitosti ke svému vyváženému rozvoji odpovídajícímu jeho potenciálu a specifickým stránkám (MMR, Regionální politika).

Základním nástrojem regionální politiky, za niž ze zákona odpovídá Ministerstvo pro místní rozvoj, je nyní Strategie regionálního rozvoje České republiky platná pro období 2007–2013. Zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území, vycházejí z ní regionálně zaměřené rozvojové programy financované výhradně z národních zdrojů nebo spolufinancované ze zdrojů Evropské unie (MMR, Regionální politika).

Strategie regionálního rozvoje České republiky (dále jen "SRR ČR") vychází ze "Strategie udržitelného rozvoje České republiky" a v ekonomické oblasti ze zpracovávané "Strategie hospodářského růstu". V oblasti politiky soudržnosti naváže SRR ČR na její základní programové dokumenty na národní úrovni "Národní rozvojový plán" a "Národní strategický referenční rámec". Zpracovatelem SRR ČR je Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor regionálního rozvoje. Cílem strategie je formulování témat a aspektů významných pro podporu regionálního rozvoje a zahrnutí regionální dimenze do těchto politik tam, kde je to účelné a potřebné. Strategie regionálního rozvoje tak představuje strategickou orientaci pro budoucí programy regionálního rozvoje na centrální i regionální úrovni (MMR, Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013).

Strukturální politika EU je v souladu s principem solidarity a je zaměřena na vytváření srovnatelných podmínek pro hospodářskou soutěž mezi členskými státy. Významným nástrojem pro její uskutečňování jsou strukturální fondy, jejichž prostřednictvím je možno exaktně vymezené oblasti podle existujících strukturálních cílů EU podporovat. Základním cílem strukturálních fondů je tedy především napomáhat vytvoření ekonomické a sociální rovnováhy v rámci EU a postupně snižovat rozdíly mezi jednotlivými regiony. Kromě těchto zdrojů mohou být aktivity v rámci jednotlivých cílů také spolufinancovány Evropskou investiční bankou, Evropským investičním fondem nebo jinými finančními nástroji Společenství (HRABÁNKOVÁ, VOSEJPKOVÁ, 2002).

Evropská unie disponuje třemi hlavními fondy (Strukturální fondy EU - Informace o fondech EU):

- **Strukturální fondy:**
 - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
 - Evropský sociální fond (ESF)
- **Fond soudržnosti (FS)**

Ministerstvo pro místní rozvoj je centrálním koordinátorem pro využívání fondů EU v České republice. Pro výkon této funkce byl na MMR zřízen Národní orgán pro koordinaci (NOK), jenž je obdobou obdobných ústředních sladěujících institucí v ostatních členských státech Unie (STRUKTURÁLNÍ FONDY EU - Informace o fondech EU).

Pro účely efektivního získávání prostředků z evropských fondů byly na území našeho státu zřízeny regiony soudržnosti, které se skládají z jednoho či více českých krajů. Evropská kohezní politika je totiž směřována především do územních celků s počtem obyvatel pohybujícím se mezi 800 tisíci a třemi miliony. Protože české kraje těchto počtů obyvatelstva většinou nedosahují, vznikly regiony soudržnosti

Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Moravskoslezsko a Střední Morava vedené regionálními radami regionů soudržnosti. Toto členění na regiony soudržnosti, kterým se říká v souladu s evropskou terminologií také NUTS II, pokrývá celou ČR mimo hlavní město (STRUKTURÁLNÍ FONDY EU - Regionální politika EU).

Regionální politika Evropské unie, nazývaná též politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé Evropské unie. Dle evropských nařízení má politika HSS za úkol podporovat harmonický a udržitelný rozvoj ekonomických činností, vysokou úroveň zaměstnanosti, ochranu a zlepšování životního prostředí na území EU. Třetí pilíř HSS představuje teritoriální koheze, tedy podpora územní provázanosti a soudržnosti Unie. Významná role v této souvislosti patří také přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci. V souladu se třetí a čtvrtou kohezní zprávou Evropské komise se regionální politika orientuje na realizaci lisabonské strategie. Prosazují se proto především inovace podporující udržitelný růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost při naplňování ambicí změnit Evropu v ještě přitažlivější místo pro investice a práci (STRUKTURÁLNÍ FONDY EU - Regionální politika EU).

Strukturální fondy (SF) jsou určeny pro chudší nebo jinak znevýhodněné regiony (např. venkovské a problémové městské oblasti, upadající průmyslové oblasti, oblasti s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, jako například ostrovy, hornaté oblasti, řídké osídlené oblasti a pohraniční regiony). Existují dva strukturální fondy (STRUKTURÁLNÍ FONDY EU - Regionální politika EU):

- **Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF):** podporovány jsou investiční (infrastrukturní) projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavby poldrů a úpravy koryt řek, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, podpora začínajícím

podnikatelům, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie, výsadba regenerační zeleně, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón, zavádění služeb elektronické veřejné správy, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech, modernizace systému krizového managementu apod.

- **Evropský sociální fond (ESF):** podporovány jsou neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů včetně distančních forem vzdělávání, zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele, zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení a personální politiky, zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru apod.

Fond soudržnosti (FS) je na rozdíl od strukturálních fondů určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Podobně jako u ERDF jsou z něj podporovány investiční (infrastrukturní) projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy) a ochranu životního prostředí (STRUKTURÁLNÍ FONDY EU- Regionální politika EU).

Česká republika před vstupem do Evropské unie zpracovala programy čerpání pomoci ze strukturálních fondů EU. Téměř celé území ČR (s výjimkou Prahy) bylo zařazeno do Cíle 1: podpora zaostávajícím regionům. Pro podporu těchto regionů jsou

určeny operační programy: Průmysl a podnikání, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Rozvoj lidských zdrojů, Infrastruktura a Společný regionální operační program. Operační programy jsou zaměřeny odvětvově a realizují jednotlivé věcné prioritní osy Národního rozvojového plánu. Společný regionální operační program podporuje především aktivity, jejichž realizace podle platné legislativy spadá do působnosti obcí nebo krajů. (MMR, Národní rozvojový plán ČR 2007 - 2013).

4. Metodika

Metodický postup tvorby diplomové práce je shrnut do následujících bodů.

4.1 Studium teoretických východisek

Přípravná fáze byla zahájena vyhledáváním odborných literárních pramenů zaměřených na podstatu a problematiku regionálního rozvoje, definování základních pojmů a obecnou charakteristiku vybraného území. Zde budou rozebrány základní geografické, demografické, ekonomické, sociální, kulturní a historické aspekty představující rozvojový potenciál regionu. Zvoleny budou pouze indikátory s dostatečnou vypovídací schopností, abychom mohli posoudit obecné charakteristiky zkoumaného území. Budeme vycházet z dostupných údajů, dat a informací získaných statistickým sledováním Českého statistického úřadu, Ministerstva dopravy, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

4.2 Hodnocení rozvojového potenciálu regionu

V této části budeme posuzovat postavení okresu Domažlice v rámci celého Plzeňského kraje. Nejprve si vymežíme základní popisné charakteristiky jednotlivých okresů Plzeňského kraje, z nichž bude naše analýza vycházet. Analýzu ukazatelů provedeme tzv. bodovou metodou. Zvolila jsem si čtyři oblasti zkoumání, ze kterých jsem si vybrala pro mne zásadních 23 ukazatelů zkoumání. Každé oblasti jsem přidělila stejnou zátěž a zvolila směr působnosti aspektu, který je stanoven pro zvýšení dané hodnoty působící pozitivně (charakter ukazatele +1) a naopak pro zvýšení hodnot působící negativně (charakter ukazatele -1). U každého ukazatele nalezneme region s maximální dosaženou hodnotou u pozitivního vlivu a minimální dosaženou hodnotou u minimální či maximální hodnoty dle směru působnosti ukazatele. Za každý region následně sečteme získané body za jednotlivé ukazatele a tyto součty pak zprůměrujeme a stanovíme pořadí v dané oblasti, poté jednotlivé skóre sečteme a získáme celkové

pořadí za všechny oblasti. Metoda umožňuje posouzení velikosti rozdílů daných ukazatelů v jednotlivých regionech.

Vzorec pro výpočet bodových hodnot (SEGER, 1995):

- Při pozitivní působnosti (charakter ukazatele +1)

$$b = x_{ij}/x_{i \max} * 100$$

- Při negativní působnosti (charakteru ukazatele -1)

$$b = x_{i \min}/x_{ij} * 100$$

kde:

b = bodová hodnota i -té ukazatele v j -tém okrese,

x_{ij} = výchozí hodnota i -tého ukazatele v j -tém okrese

$x_{i \max}$ = nejvyšší hodnota i -tého ukazatele (ohodnocena 100 body), ukazatel s charakterem +1

$x_{i \min}$ = nejnižší hodnota i -tého ukazatele (ohodnocena 100 body), ukazatel s charakterem -1

V další části diplomové práce provedeme analýzu dlouhodobé tendence v regionálním vývoji, kde posoudíme trend, zda se jedná o rostoucí, klesající, nebo konstantní. Vývoj jednotlivých ukazatelů v letech 2002 – 2009 je zhodnocen pomocí analýzy časové řady. Nejprve si stanovíme variační koeficient, abychom zjistili míru variability za celé období. Je dána poměrem směrodatné odchylky a aritmetického průměru.

$$v = \frac{s}{\bar{x}} \cdot 100[\%]$$

Dalším nástrojem analýzy jsou výpočty bazických, řetězových indexů a průměrného koeficientu růstu, jejichž pomocí můžeme podrobně analyzovat vývojové trendy. Bazické indexy porovnávají vývoj zkoumaného ukazatele určitého období vždy

ke stejnému základnímu období. Řetězové indexy tzv. koeficienty růstu, vyjadřují přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele vzhledem k předcházejícím obdobím. Oba indexy prezentují procentuálně v tabulce. Průměrný koeficient růstu je vyjádřen jako geometrický průměr z jednotlivých koeficientů růstu.

Bazický index
$$b_i = \frac{x_i}{x_z}$$

Řetězový index (koeficient růstu)
$$\check{r}_i = \frac{x_i}{x_{i-1}}$$

kde:

x_i = je i-tá hodnota zkoumaného období

x_z = je hodnota základního roku

x_{i-1} = je hodnota předcházejícího období

(SEGER, 1995)

V další analýze provedeme posouzení vybraných faktorů ovlivňující daný region. Zvolené ukazatele nebudeme posuzovat izolovaně, ale naopak ve vzájemných souvislostech. Porovnáme míru vlivu uvedených aspektů na ekonomickou výkonnost regionu, zaměříme se především na negativní vlivy. Pro analýzu si zvolíme data, které mají kvantitativní povahu, musí být měřitelné, vyjádřené číselnou hodnotou a srovnatelné v čase. Pomocí vícerozměrné statistické analýzy prozkoumáme závislost dvou proměnných. Provedeme vícenásobnou korelační analýzu, jejímž koeficientem, prověříme průkaznost závislosti, těsnost nebo podobnost hodnot.

Dle SEGERA (1995) se v korelační analýze klade důraz více na intenzitu vzájemného vztahu než na zkoumání veličin ve směru příčina – následek. Koeficient korelace se značí r_{yx} a jeho definiční obor je od -1 do +1. Jestliže je koeficient korelace roven +1, existuje mezi proměnnými funkční přímá lineární závislost (nekorelovanou) proměnných. Čím se tedy blíží koeficient korelace v absolutní hodnotě jedné, tím

považujeme danou závislost za silnější, čím více se blíží nule, tím ji považujeme za volnější. Korelaci vypočítáme jako poměr kovariance (cov_{xy}) a součin směrodatných odchylek nezávisle a závisle proměnné.

$$\text{Korelační koeficient } r_{yx} = \frac{\text{cov}_{xy}}{\sqrt{\sigma_y^2 \cdot \sigma_x^2}}$$

Kovarianci vypočítáme jako průměr součinů odchylek hodnot nezávisle a závisle proměnné od jejich průměrů.

$$\text{cov}_{xy} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{n}}$$

4.3 Zhodnocení výsledků

Po provedeném rozboru získaných informací, vyhodnotíme zjištěné negativní faktory působící na daný region. Výsledky vlastního výzkumného šetření a jeho vyhodnocení jsou popsány v následujících kapitolách. Data byla zpracována pomocí programů Word a Excel a budou ve větší míře uváděna v procentech. Při zpracování údajů jsem využila grafické zobrazení.

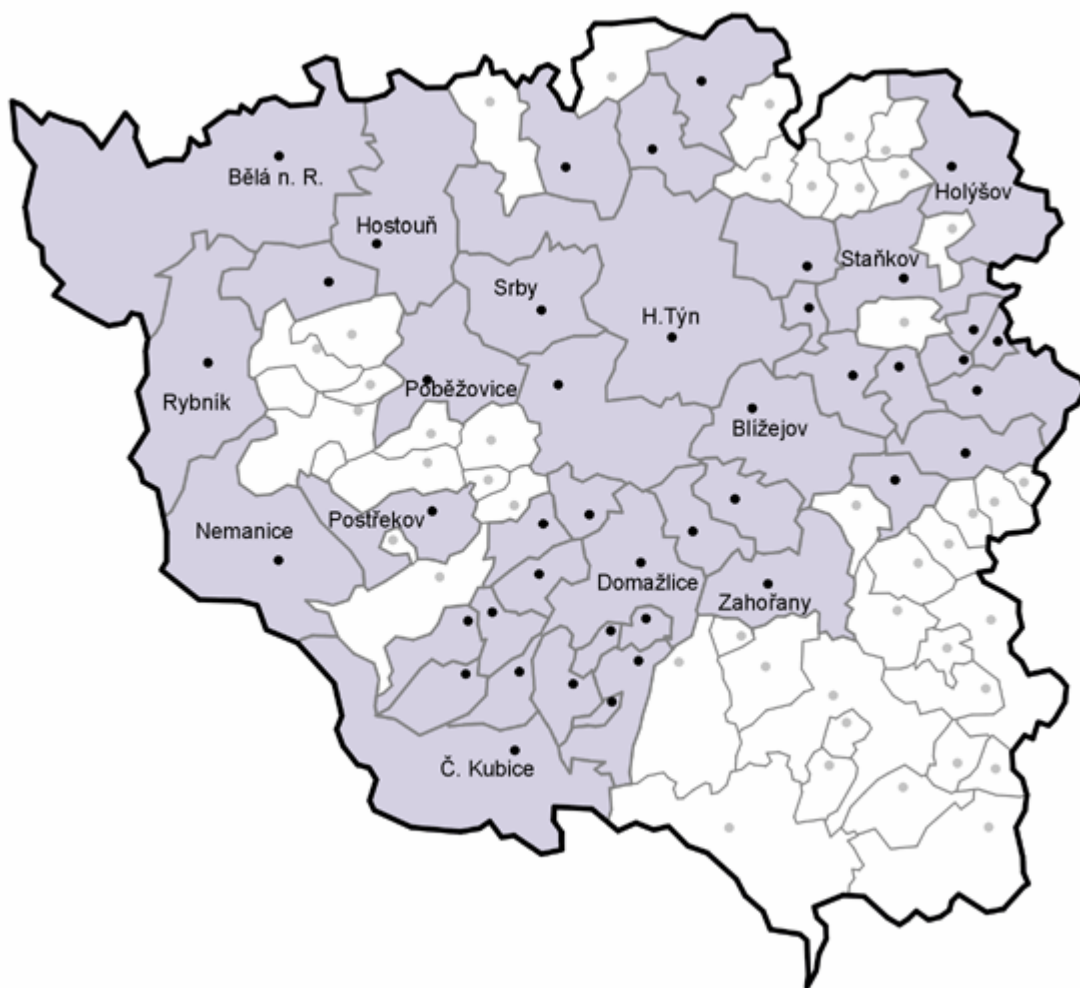
4.4 Závěry a doporučení

Po celkové analýze jsem na závěr připravila několik návrhů a doporučení.

5. Charakteristika vybraného území

Pro diplomovou práci jsem si zvolila okres Domažlice, abych zhodnotila situaci rozvojových faktorů v oblasti mého bydliště. Tento fakt, že je mi situace a vývoj v regionu dobře znám, hrál při zkoumání a hodnocení regionu podstatnou roli.

Obrázek 1 Okres Domažlice

*Zdroj: Strategie rozvoje Svazku českých měst a obcí v česko-bavorském pohraničním prostoru
Domažlicko období 2010 - 2020*

5.1 Vymezení území a geografické faktory

Okres Domažlice patří svou polohou mezi pohraniční okresy Plzeňského kraje, který se skládá z 85 obcí, z nichž 7 má charakter města. Hlavním centrem je město Domažlice, které má výhodnou geografickou i dopravní polohu. Západní a jihozápadní částí sousedí asi v délce 75 km se SRN (okresy Schwandorf a Cham), na severu s okresem Tachov, na severovýchodě s okresem Plzeň-jih, na východě a na jihu s okresem Klatovy. Rozloha okresu Domažlice (1 123 km²) představuje 14,9 % plochy Plzeňského kraje (ČSÚ Plzeňský kraj). Po pádu železné opony a otevření hranic začal region těžit z blízkosti hospodářsky prosperujícího Bavorska.

Převážná část území je vyplněna zvlněnou pahorkatinou s hlubokými lesy. Jihozápadní částí se při hranici táhne Český les, který je od Šumavy oddělen Všerubským průsmykem. Všerubský průsmyk se skládá z Všerubské brány s nejvyšším vrcholem Jezivec (736 m n.m.) a z Kdyňské brázdy. Na Kdyňskou brázdu navazuje Čerchovský les, který patří do masivu Českého lesa. V Českém lese se nachází nejvyšší bod území Čerchov (1 042 m n.m.). Významným krajinným prvkem jsou četné rybníky s rozlohou 94 ha, z nichž k nejznámějším patří Babylon. Nejvýznamnější řekou okresu je Radbuza, která patří k povodí Berounky. Významným přítokem je Trhanovský potok u Horšovského Týna a říčka Zubřina. Povodí řeky Radbuzy činí 2 179 km² s délkou toku 112 km (ČSÚ Plzeňský kraj).

K 31. 12. 2009 zaujímala dle ČSÚ zemědělská půda 60 234 ha (54 % rozlohy okresu), z toho 40 391 ha představovala orná půda (67 % zemědělské půdy). Trvalé travní porosty se rozkládaly na ploše 18 402 ha, zahrady a ovocné sady na ploše 1 441 ha. Nezemědělská půda činila 52 106 ha (46 % rozlohy okresu), z toho lesní půda zaujímala výměru 42 787 ha (82 % nezemědělské půdy).

5.2 Demografická struktura

5.2.1 Počet obyvatel

Dle ČSÚ se v rámci Plzeňského kraje počtem obyvatel 60 596, z toho 30 076 mužů a 30 520 žen (stav k 31. 12. 2009), a s nižší hustotou obyvatelstva (54 osob na km²) řadí na páté místo.

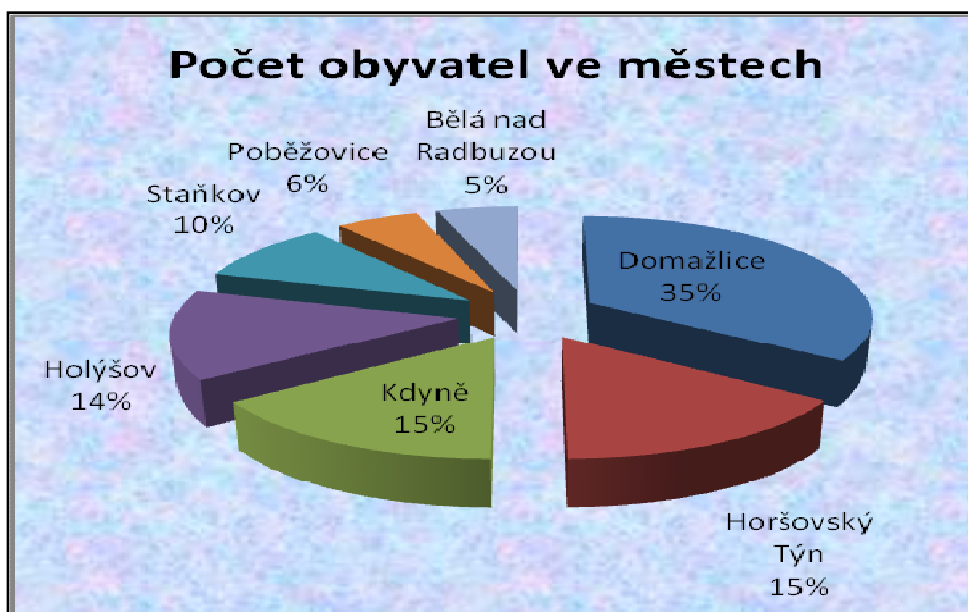
Osídlení řešeného území bylo a je ovlivňováno třemi hlavními faktory – geomorfologickými poměry, polohou v širším kontextu osídlení včetně dopravních vztahů z ní plynoucích a vysokou zaměstnaností v zemědělství a lesnictví. Velice nepříznivou situaci vytváří skutečnost, že bezmála polovina sídel neměla už v roce 1990 ani 50 trvale bydlících obyvatel. Lze očekávat, že se od té doby tento stav spíše zhoršil, než zlepšil. Zhruba dvě třetiny sídel tedy trvale obývá méně než 100 osob, ale žije v nich zhruba 10 % obyvatelstva. To je více než výmluvným důkazem o vysokém stupni roztržitosti osídlení sledovaného území. Příhraniční území je stále ještě výrazně poznamenáno vysídlením a čtyřicetiletým uzavřením širokého hraničního pásma. Po mnichovských dohodách z roku 1938 odešla ze zabraných sudetských území valná většina českého obyvatelstva. Po skončení války došlo z těchto území k odsunu německého obyvatelstva a následnému doosídlování pohraničí (Strategie rozvoje Svazku českých měst a obcí v česko-bavorském pohraničním prostoru Domažlicko období 2010-2020).

Tabulka 2 Města v okrese Domažlice a počet jejich obyvatel (údaje dle SLB 2001)

Domažlice	11 110
Horšovský Týn	4 960
Kdyně	4 929
Holýšov	4 599
Staňkov	3 078
Poběžovice	1 762
Bělá nad Radbuzou	1 733

Zdroj: www.czso.cz

Graf 1 Procentuální počet obyvatel žijících ve městech (údaje dle SLB 2001)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní tvorba

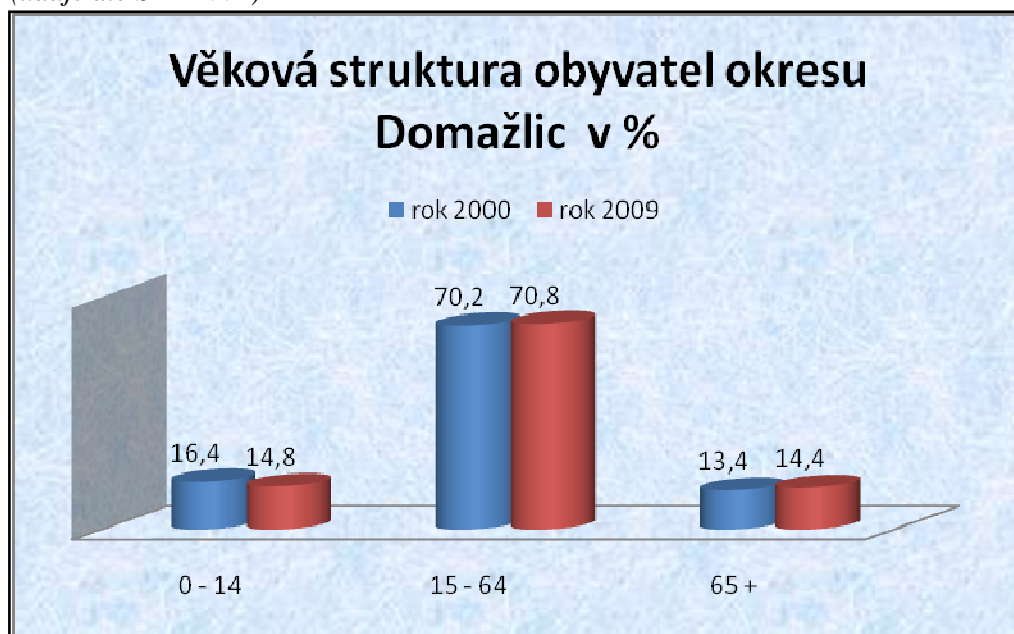
Dle tabulky 2 bydlelo v sedmi městech okresu Domažlic k 1.3.2001 trvale 32 171 obyvatel. Podíl počtu obyvatel připadající na města dle ČSÚ je 54 % (průměr ČR byl 71 %), rozmístění obyvatel do jednotlivých měst je znázorněn v grafu 1.

5.2.2 Věková struktura

Nejpočetnější věkovou skupinu (42 918 osob) tvořilo dle ČSÚ (k 31.12.2009) obyvatelstvo ve věku od 15 do 64 let, jedná se o skupinu v produktivním věku. Věková kategorie 0 - 14 let (8 974 osob) mírně převažuje nad obyvatelstvem v důchodovém věku 65+ (8704 osob, z toho více žen než mužů). Průměrný věk celkové populace je 40,3, v roce 2000 byl pouze 38,5 let, z toho vyplývá stárnoucí populace. Index stáří v roce 2009, který vyjadřuje poměr osob poproduktivního a předproduktivního věku (65+/0-14 v %), dosáhl 97 %, oproti roku 2000 vzrostl o 15,5 procentního bodu. Znamená to, že ve vývoji sílí převaha osob v poproduktivním věku nad počtem osob ve věku předproduktivním.

Z údajů je patrné, že se zvyšuje porodnost svobodných matek (227 dětí) oproti vdaným (427 dětí) v porovnání s rokem 2000 (73 dětí svobodným a 491 dětí vdaným matkám), což ukazuje trend měnících se rodinných vzorců, kdy plno žen neupřednostňuje uzavření manželství pro založení rodiny. Věk matky při narození potomka se také posunul od roku 2000 do 2009 z 26,5 na 29,6 let.

Graf 2 Procentuální počet věkové struktury obyvatel okresu Domažlic v letech 2000 a 2009 (údaje dle SLB 2001)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní tvorba

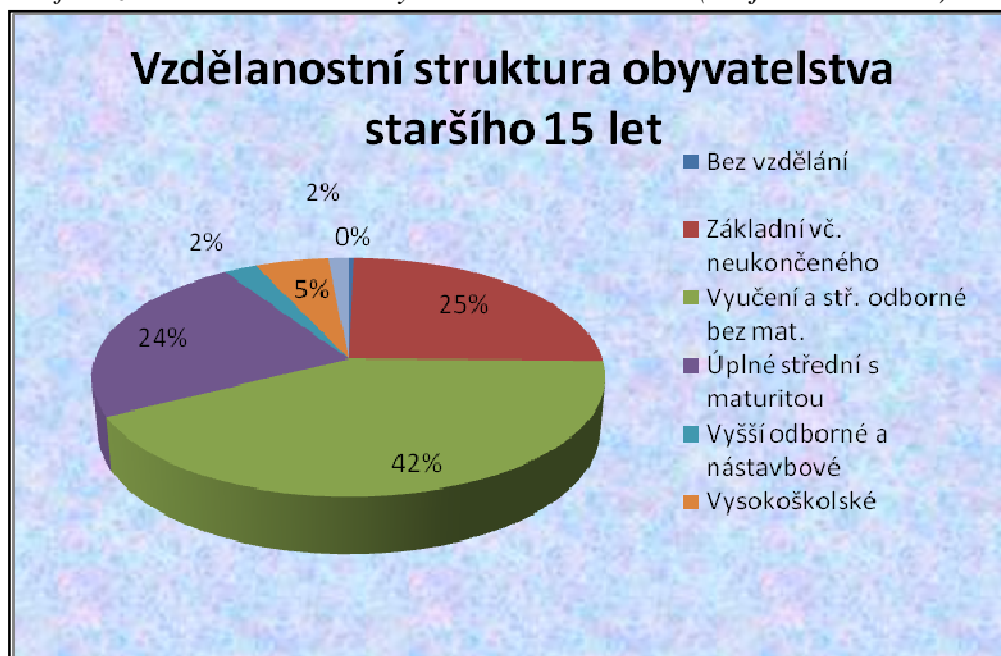
V grafu 2 můžeme pozorovat nárůst obyvatel v poproduktivním věku o celé jedno procento oproti roku 2000 a pokles osob ve věkové kategorii do 14 let o 1,6 %.

5.2.3 Vzdělanostní struktura

Pro rozvoj regionu je vzdělaná populace jeden z nejdůležitějších faktorů. Uvedené údaje jsou čerpány ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001, z počtu 49 140 obyvatel ve věku 15 a starší bylo bez vzdělání 186 občanů, se základním vzděláním včetně neukončeného 12 209, s úplným středním vzděláním s maturitou 11 508,

s vyšším odborným a nástavbou 1 180, s vysokoškolským vzděláním 2 620 a největší podíl ze souboru byly osoby vyučené nebo bez maturity 20 699 (ČSÚ Plzeňský kraj).

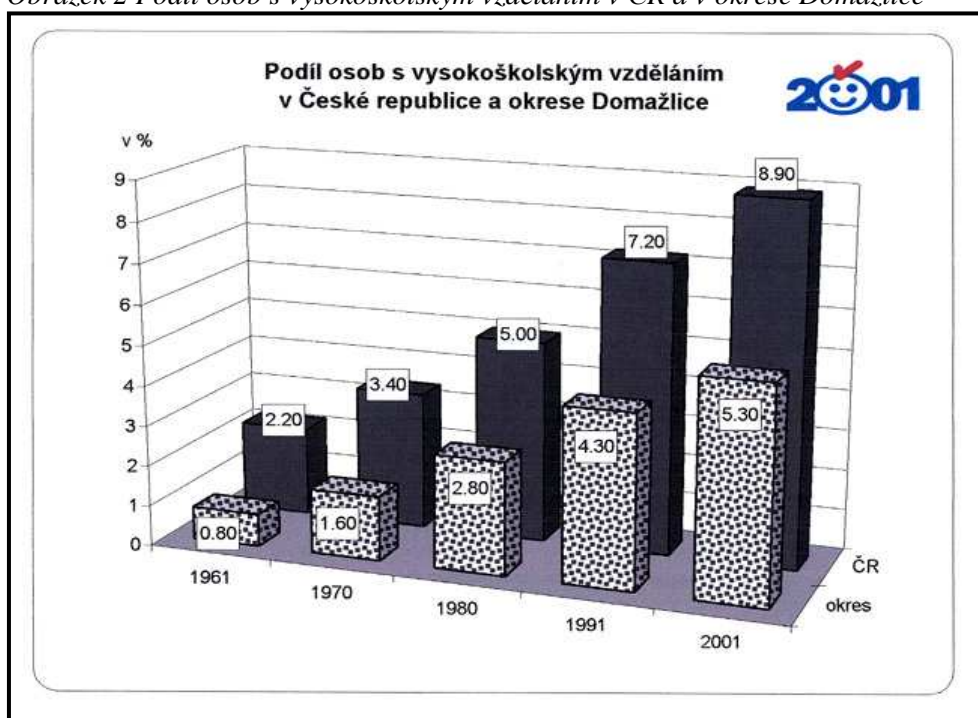
Graf 3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva staršího 15 let (údaje dle SLB 2001)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní tvorba

Alarmující je zde fakt, že 25 % občanů dosáhlo maximálně základního vzdělání nebo jej nedokončili, tento aspekt může být vyvolán převládajícím odvětvím zemědělství a lesnictví, kde není zapotřebí přílišná kvalifikace pracovníků, ale může být velkou nevýhodou pro další dynamický rozvoj regionu (viz graf 3). Pouze 5 % občanů má vysokoškolské vzdělání, dle obrázku 2 je to méně než v celé ČR, poměr se ale rok od roku neustále zvyšuje. Důvodem odlivu vzdělané populace může být nedostatek pracovních příležitostí a možností seberealizace v daném regionu, přičemž studenti vysokých škol tvoří potenciální pracovní sílu pro trh práce. Kvalifikované lidské zdroje jsou jedním z předpokladů technologického pokroku a ekonomického a sociálního rozvoje.

Obrázek 2 Podíl osob s vysokoškolským vzděláním v ČR a v okrese Domažlice

Zdroj: www.czso.cz

5.2.4 Národnostní struktura

Podle posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 se 58 844 občanů přihlásilo k sedmi národnostním skupinám, z nichž samozřejmě nejpočetnější národností byla česká (94 %). Podstatná část cizinců pochází z méně hospodářsky vyspělých východních zemí a ze sousedního Slovenska. Nejpočetněji jsou zastoupeny podle státní příslušnosti cizí státní příslušníci ze Slovenska, Vietnamu a Ukrajiny.

5.2.5 Náboženství

Podle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 převládá na území obyvatelstvo české národnosti, bez vyznání (55 % obyvatelstva). Převážná většina (90 %) věřících se hlásí k církvi římskokatolické. Dle celorepublikového sčítání bylo celkem 59 % populace bez vyznání a nejvíce věřících bylo římskokatolického vyznání (91 %), tyto

data se shodují s naměřenými hodnotami v daném okrese, proto nepředpokládám, že by měl tento aspekt na region výraznější vliv.

5.2.6 Migrace

Mimo přirozené změny, ovlivňující celkový vývoj populace, působí na pohyb počtu obyvatel i vlivy migrační. Významný vliv na pracovní sílu a její velikost má migrace na trhu práce. V roce 2009 bylo dosaženo kladného migračního salda ve výši 246 osob. Výrazně vzrostla migrace obyvatel v produktivním věku (nejvíce ve věku od 15-24 let) oproti roku 2000.

5.3 Sociální a ekonomická charakteristika území

5.3.1 Míra nezaměstnanosti

Podle údajů úřadu práce k 31. 12. 2009 bylo v okrese Domažlice evidováno 3 203 uchazečů o práci, z toho 1 618 žen, 171 absolventů a mladistvých a 457 občanů se změněnou pracovní schopností. Volných pracovních míst bylo 96, na 1 pracovní místo připadlo 33,4 uchazečů. Registrovaná míra nezaměstnanosti dosáhla 9,61 %, v rámci kraje to znamená druhou nejvyšší míru registrované nezaměstnanosti.

Mezi problémové patří dle ČSÚ především následující tři oblasti: Poběžovicko, Horšovskotýnsko a Staňkovsko. Průmyslově zemědělské Poběžovicko se specifickými geografickými podmínkami, nevyhovující dopravní obslužností a špatnou dostupností. Dále průmyslově zemědělská oblast Horšovskotýnska s nízkou hustotou osídlení a tím i nepostačující dopravní obslužností a jako třetí převážně zemědělská oblast Staňkovska trpí nedostatkem volných pracovních míst.

Zejména vlivem venkovského charakteru některých oblastí okresu Domažlice, kde se v odvětvové struktuře projevují výrazná zastoupení odvětví zemědělství, lesnictví a cestovního ruchu, má na vývoj nezaměstnanosti značný vliv tedy i sezónnost prací.

V příhraničních okresech řeší absenci zaměstnání dojížděním za prací do sousedního Bavorska, které je lákadlem především pro výhodně placené pracovní příležitosti. V regionu se po otevření hranic s Německem vytvořily zcela přirozené ekonomické a sociální vztahy, proto rozvojové šance nejsou závislé pouze na vnitřních ekonomických a sociálních aspektech ČR, ale také na příhraniční poloze.

Další tíživou situací pro region je vysoká míra nezaměstnanosti. Z tabulky 3 můžeme konstatovat, že nejhorší uplatnění na trhu práce mají osoby se středním odborným vzděláním bez maturity nebo lidé maximálně se základním vzděláním.

Tabulka 3 Obecná míra nezaměstnanosti podle pohlaví, věku a vzdělání v letech 2006 a 2009

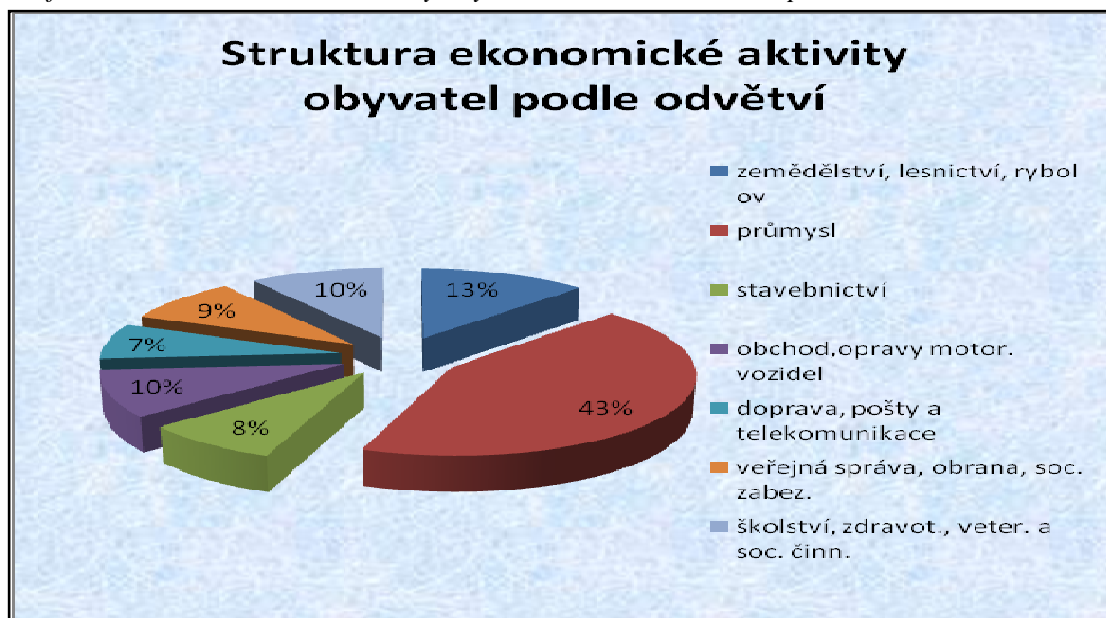
Obecná míra nezaměstnanosti podle pohlaví, věku a vzdělání	Měřicí jednotka	rok 2006	rok 2009
Nezaměstnanost (k 31. 12.)			
Uchazeči o zaměstnání	osoby	1 754	3 203
ženy		1 032	1 618
Struktura uchazečů podle vzdělání:			
základní	%	36,2	28,6
střední odborné (vč. vyučených)	%	40,2	47,6
úplné střední s maturitou	%	20,1	19,9
vysokoškolské	%	2,8	3,0
Struktura uchazečů podle věku:			
do 24 let	%	14,6	17,7
25 - 34 let	%	22,9	21,4
35 - 44 let	%	20,2	22,6
45 - 54 let	%	27,7	23,6
55 - 59 let	%	12,5	12,4
60 a více let	%	2,2	2,2
Volná pracovní místa celkem	místa	520	96
Míra registrované nezaměstnanosti	%	5,14	9,61
Uchazeči na 1 volné místo	počet	3,4	33,4

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

5.3.2 Zaměstnanost

Lidé v pracovním procesu nacházejí uplatnění především jako zaměstnanci. Okres Domažlice je okresem průmyslově zemědělským s poměrně vysokou zaměstnaností v zemědělství (viz graf 4). Průmyslové podniky jsou soustředěny hlavně v Domažlicích, ve Kdyni, Horšovském Týnu a v Klenčí pod Čerchovem. Mezi hlavní průmyslová odvětví patří zejména strojírenství, těžba dřeva s navazujícím dřevozpracujícím průmyslem, a některé části průmyslu elektrotechnického. Významnými průmyslovými podniky, které ovlivňují ekonomiku kraje a současně i trh práce jsou v odvětví strojírenském KDYNIUM, a.s. (výroba odlitků z oceli), EILITEX Machinery s.r.o (výroba strojů pro textilní, oděvní a kožedělný průmysl) a Gali Optik s.r.o. (výroba optických a fotografických zařízení). Významným zaměstnavatelem je i Domažlická nemocnice. Dle přehledu všech ekonomických subjektů z ČSÚ Plzeňského kraje k 31.12.2009 bylo evidováno v okrese celkem 56 podniků s více jak 50 zaměstnanci, z toho bylo pouze 9 podniků s více jak 250 zaměstnanci a 36 společností mělo méně než 100 zaměstnanců.

Graf 4 Struktura ekonomické aktivity obyvatel v okrese Domažlice podle odvětví v r. 2001

Zdroj: www.czso.cz, vlastní tvorba

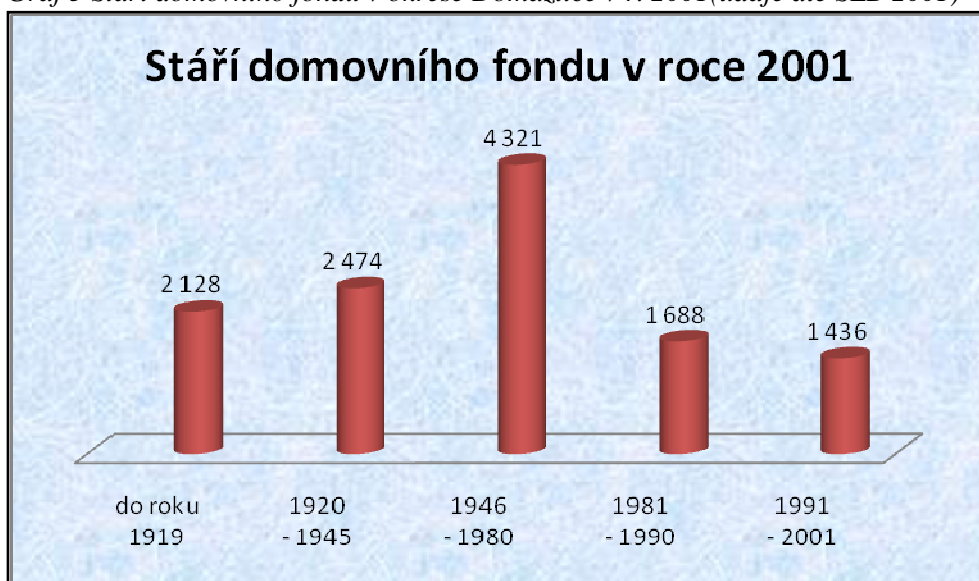
5.3.3 Průměrné příjmy

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance v roce 2008 činila v Plzeňském kraji 20 767 Kč (což je 95 % výše mzdy republikové), v porovnání s rokem 2005 se zvýšila o 3 917 Kč tj. o 23,2 %. Nejnižší průměrné měsíční mzdy byly dosaženy v odvětví ubytování, stravování a pohostinství 10 843 Kč.

5.3.4 Bytová situace

Počet domů se dle údajů ze sčítání lidí, domů a bytů z roku 2001 pohyboval kolem 15 149 (z toho pouze 12 245 trvale obydlených) a 25 494 bytů (v rodinném domě 12 475 a v bytových domech 8 963), z tohoto počtu bylo 5 499 bytů nájemních. Trvale neobydlené objekty slouží především k rekreačním účelům (49 % z celkového počtu neobydlených domů). Celkem 40 % bytového fondu má pouze jednu nebo dvě místnosti, na jeden byt připadá 2,69 osob a počet obytných místností na jeden byt připadá v průměru 2,85.

Graf 5 Stáří domovního fondu v okrese Domažlice v r. 2001 (údaje dle SLB 2001)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní tvorba

Jak vyplývá z grafu 5, tak alarmující je i stáří domovního fondu v regionu (ČSÚ Plzeňský kraj), nejvíce domů (35 %) pochází z období výstavby nebo rekonstrukce 1946 – 1980. Ve stejném období byla nejvíce stavěna panelová sídliště, která ztratila na atraktivnosti z důvodu využívání nových materiálů při výstavbě po roce 1990. Toto období z důvodu celkových společenských změn přispělo ke zpomalení růstu měst v důsledku omezení bytové výstavby. Nejstarší zástavba v okrese (38 %) byla postavena do roku 1945, naopak v období 1991 – 2001 vznikalo nejméně domů (12 %). Můžeme říci, že domovní fond je značně proměnlivý, ve městech došlo díky výstavbě k částečné obměně jak bytového, tak domovního fondu, v menších venkovských obcích tvoří domovní fond především starší rodinné domy a chalupy. Můžeme konstatovat, že jeden z největších negativ regionu je stárnutí bytového a domovního fondu. Průměrné stáří domů v roce 2001 bylo 47,1 let a bytů 40,7 let, podíl panelových domů se pohyboval okolo 4,1 % z celkových domů. Zaměříme-li se na situaci bytové výstavby v roce 2009, tak ze zahájených projektů se z 52 % stavěly rodinné a ze 17 % bytové domy. Z dokončených projektů v roce 2009 bylo 53 % rodinných a 26 % bytových domů.

5.3.5 Sociální struktura

V roce 2001 žilo z celkového počtu 58 844 občanů 20,88 % svobodných mužů a 16,11 % svobodných žen (viz tabulka 4).

Tabulka 4 Obyvatelstvo podle rodinného stavu (údaje dle SLB 2001)

Muži	svobodní	20,88%
	ženatí	23,84%
	rozvedení	3,06%
	ovdovělí	1,34%
	nezjištěno	0,29%
Ženy	svobodné	16,11%
	vdané	23,83%
	rozvedené	3,58%
	ovdovělé	6,74%
	nezjištěno	0,34%

Zdroj: www.czso.cz

5.3.6 Zdravotnictví

V roce 2009 zabezpečovala dle ČSÚ v okrese zdravotní péči 1 nemocnice, 30 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a 15 lékáren. V celém okrese je pouze jediná nemocnice, která zahájila svůj provoz 1. ledna 2006 (kapacita 207 lůžek). Výpočtem kapacity lůžek nemocnice na 1000 obyvatel okresu se dostaneme na hodnotu 4,5. Ambulantní služby jsou zajišťovány v Domažlicích a Horšovském Týně, zdravotnická střediska se nacházejí v Holýšově, Hostouni, Klenčí pod Čerchovem a Poběžovicích. Ve zdravotnictví působilo 140 lékařů. Na 1 lékaře připadlo v průměru 430 obyvatel (druhý největší počet obyvatel v kraji). V roce 2009 činilo průměrné procento pracovní neschopnosti 4,599 % (třetí nejnižší v kraji).

5.3.7 Doprava

Silniční síť okresu měřila k 31. 12. 2009 dle ČSÚ 754 km, v tom délka silnic: I. třídy 67 km, II. třídy 202 km a III. třídy 484 km. K významným silničním spojnicím mezinárodního významu patří Plzeň-Folmava (I/26 Plzeň – Horšovský Týn – Babylon – Folmava – Furth im Wald – Cham, která propojuje Plzeňsko s Českým lesem a Bavorskem. Z hlediska neregionálního je pro okres důležitá blízká trasa dálnice D5 (E 50) Praha – Plzeň – Rozvadov – Nürnberg. Další významnou silnicí je I/22 České Budějovice – Strakonice – Klatovy – Kdyně – Domažlice. Technický stav silnic II. a III. třídy a místních komunikací je značně neuspokojivý a neodpovídá technickým parametrům způsobilým k bezpečnosti silničního provozu.

Železniční síť je poměrně řídká. Hlavním železničním dopravním uzlem jsou Domažlice, dalším Staňkov a Poběžovice. Významná železniční spojnice – trať č. 180 Plzeň-Domažlice pokračuje přes Českou Kubici do SRN, na této ose leží mimo jiné největší města – Holýšov, Staňkov, Horšovský Týn a Domažlice. Tato trať sloužila v minulých letech převážně pro nákladní železniční dopravu, v dnešní době je využívána i pro osobní dopravu pro mezinárodní rychlík (Praha-Plzeň-Regensburg-Mnichov). Významný je i místní osobní spoj (Domažlice-Furth im Wald) a železniční

trať č. 185 Horažďovice – Sušice – Klatovy – Kdyně – Domažlice a regionální železniční tratě č. 182 Staňkov – Poběžovice a č. 184 Domažlice – Poběžovice – bor – Tachov – Planá (ČSÚ Plzeňský kraj).

Významný silniční hraniční přechod s Bavorskem je Folmava (Furth im Wald – silnice I/26) a Lísková (Waldmünchen – silnice II/189) pro oblast Domažlic a pro oblast Kdyňska je to přechod Všeruby. Dnes již bývalé hraniční přechody jsou v současné době nadále využívány pro účely nákladní přepravy a turistického ruchu. Z hlediska mezinárodní kamionové dopravy patří Folmava k nejzatíženějším přechodům na státní hranici mezi ČR a SRN. Přetížená silniční doprava v regionu zatěžuje region především hlukem a emisemi.

V celém regionu je nedostatečně rozvinutá infrastruktura cyklostezek. K dispozici slouží pouze dílčí úseky, které jsou navzájem oddělené a nenavazují na sebe. Výstavbu chybějící infrastruktury brzdí především nedostatek finančních zdrojů a nevyřešené pozemkové majetkoprávní vztahy k navrhovaným úsekům cyklostezek. Vybudované cyklostezky v regionu jsou hojně navštěvovány velkým počtem cyklistů a in-line bruslařů, proto by bylo vhodné, rozšíření zejména dálkových tras, jejich provázání s atraktivními rekreačními lokalitami, návaznost na hraniční přechody a trasy v sousedním Bavorsku.

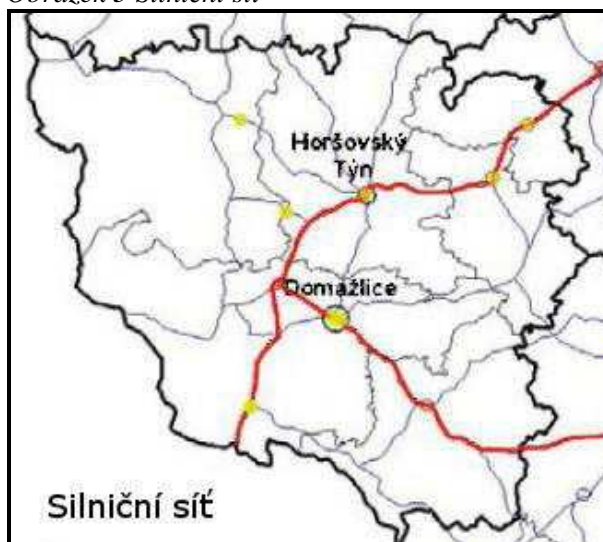
Tabulka 5 Délka silnic a železnic (z roku 1994)

Délka silnic k 31.12.1994	764,6 km.
Délka silnic v km na 100 km ² (průměr ČR)	67,3 (69,0).
Délka silnic v km na 10 000 obyvatel (průměr ČR)	131,1 (53,1).
Délka železnic k 31.12.1994	122,7 km.
Délka železnic v km na 100 km ² (průměr ČR)	10,8 (11,9).
Délka železnic v km na 10 000 obyvatel (průměr ČR)	21,0 (9,1).

Zdroj: Ústav územního rozvoje

V tabulce 5 je uvedena délka silnic a železnic v Domažlickém okrese uveřejněných z roku 1994, délka silniční sítě se do roku 2009 prodloužila pouze o 10 km. Z této hodnoty je patrné, že se na území nerozvíjí výstavba nových silnic.

Obrázek 3 Silniční síť

Zdroj: Strategie rozvoje Svazku českých měst a obcí v česko-bavorském pohraničním prostoru Domažlicko období 2010-2020

5.3.8 Školství

Ve školním roce 2008/2009 spadalo do sítě předškolních a školských zařízení v okrese 36 mateřských škol, 28 základních škol. V okrese je zastoupeno celkem sedm středních škol a oborů odborného vzdělávání a oborů nástavbového studia, které se nachází především v Domažlicích - Gymnázium J. Š. Baara, VOŠ, Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola a Střední odborné učiliště. Další školská zařízení jsou zastoupena ve Staňkově, Horšovském Týně a Hostouni. V Domažlickém okrese není žádná možnost vysokoškolského studia ani celoživotního vzdělávání. Z uvedených počtů vyplývá, že počet mateřských a základních škol je dostačující. Pozornost by se měla zaměřit na střední školy, které jsou důležité pro uplatnění budoucích absolventů s ohledem na potřeby trhu práce. Někteří sice dojíždí za studiem převážně technických oborů do Klatov nebo Plzně, přesto by se měla na Domažlicku nabídka studijních oborů rozšířit.

5.4 Kulturní a historická charakteristika území

Centrem okresu je turisticky nejatraktivnější město Domažlice, které bylo založeno v 9. století na důležité obchodní cestě z Čech do bavorského Regensburgu a je centrem oblasti Chodska. Chodové, svobodní sedláci, tak získali řadu výsad, jako je například osvobození od roboty, cla, mýta, svobodně se mohli stěhovat, ženit a provozovat řemesla. Čeští panovníci si byli dobře vědomi strategické polohy Domažlických zemských hranic, a proto podporovali jejich rozvoj.

Chodské folklórní tradice se udržují v nářečí, typickým tanci, hudbě a lidových krojích. Nejvyhledávanější památkou města Domažlic je Chodský hrad, muzeum Jindřicha Jindřicha a Galerie bratří Špillarů. Dalším turisticky navštěvovaným místem je město Horšovský Týn, které bylo vyhlášeno za městskou památkovou rezervaci, k hlavním pamětihodnostem města patří renesanční zámek. K turisty vyhledávaným místům patří Klenčí pod Čerchovem díky svému zalesněnému pásmu Haltravy, rodnému domku spisovatele Jindřicha Šimona Baara a nedalekým Výhledům s pomníkem J. Š. Baara. Za zmínku stojí Trhanov s dominantou barokního zámku a Újezd s Kozinovým dvorem s pamětní síní Jana Sladkého Koziny známého vůdce chodské rebelie. (ČSÚ Plzeňský kraj).

Historické centrum Chodska je podle mého subjektivního názoru dostatečně propagované a známé svojí tradiční kulturou typickou právě pro tento region a rovněž také svými věhlasnými Chodskými slavnostmi. Na návštěvníky Chodska již ovšem rozhodně nepůsobí příjemným dojmem četné blikající cedule o stavu jackpotu místních heren nebo hojně se vyskytující vietnamské občůdky v místech loubí historických měšťanských domů, kde bychom očekávali a jistě i raději navštívili malebné občůdky s rozličnými suvenýry. Myslím si, že by vedení města mělo prosadit změnu a zastavit tento nepříznivý trend a nešvar, který kazí vzhled domažlického náměstí.

6. Postavení okresu Domažlice v Plzeňském kraji

Dalším bodem analytické části mé diplomové práce bylo bodové hodnocení jednotlivých okresů Plzeňského kraje za rok 2009. Pro své zkoumání jsem zvolila 23 ukazatelů charakterizující daný region. Okresy s nejlepší hodnotou jednotlivého ukazatele jsou označeny červeně a v bodovém hodnocení dosáhly 100 bodů.

Tabulka 6 Základní popisné charakteristiky okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Základní popisné charakteristiky okresů Plzeňského kraje	Rozloha	Obce	Počet obyvatel
Měrné jednotky	km ²	počet	osob
Okres			
Domažlice	1 123	85	60 596
Klatovy	1 946	94	88 721
Plzeň-město	261	15	185 855
Plzeň-jih	990	90	61 414
Plzeň-sever	1 287	98	74 694
Rokycany	575	68	47 358
Tachov	1 379	51	53 225

Zdroj: ČSÚ Plzeňský kraj, vlastní tvorba

V tabulce 6 můžeme porovnat základní popisné charakteristiky všech okresů Plzeňského kraje za rok 2009. Zkoumaný okres Domažlice je s rozlohou 1123 km² a počtem obyvatel 60 596 na čtvrtém místě v kraji.

Tabulka 7 Demografický vývoj okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Demografický vývoj	Hustota obyvatelstva	Index stáří (65+ / 0-14 v %)	Podíl věkové skupiny 15-64 let	Sňatky na 1000 obyv.	Rozvody na 1000 obyv.	Živě narozený na 1000 obyv.	Zemřelí na 1000 obyv.	Celkový přírůstek na 1000 obyv.
Měrné jednotky	osob/km ²	%	%	‰	‰	‰	‰	‰
Okres	+	-	+	+	-	+	-	+
Domažlice	53,9	97,0	70,83	4,3	3,03	11,7	9,9	5,9
Klatovy	45,6	114,1	69,86	4,2	2,41	10,6	10,5	0,6
Plzeň-město	710,9	135,0	70,03	4,8	2,62	11,8	10,1	3,9
Plzeň-jih	62,0	107,7	70,13	4,2	2,58	11,7	10,8	9,1
Plzeň-sever	58,1	95,1	70,56	4,0	2,74	10,7	10,3	9,3
Rokycany	82,3	120,3	70,23	4,9	3,04	10,0	11,4	0,4
Tachov	38,6	81,7	72,81	3,9	2,88	11,1	9,0	-3,2

Zdroj: ČSÚ Plzeňský kraj, vlastní tvorba

První oblastí zkoumání je demografický vývoj okresů v roce 2009. V tabulce 7 nalezneme kompletní údaje, které jsou přepočteny pro možnost srovnání k počtu obyvatel, nebo jsou uvedeny v podílu hodnot daného okresu (viz tabulka 7).

Tabulka 8 Bodové hodnoty ukazatelů demografického vývoje okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Demografický vývoj	Hustota obyvatelstva	Index stáří (65+ / 0-14 v %)	Podíl věkové skupiny 15-64 let	Sňatky na 1000 obyv.	Rozvody na 1000 obyv.	Živě narozený na 1000 obyv.	Zemřelí na 1000 obyv.	Celkový přírůstek na 1000 obyv.	Průměr bodů	Pořadí
Okres	+	-	+	+	-	+	-	+		
Domažlice	7,59	84,25	97,28	86,75	79,63	99,89	91,15	63,58	76,27	4
Klatovy	6,41	71,65	95,96	86,32	100,00	90,44	86,03	6,31	67,89	5
Plzeň-město	100,00	60,52	96,19	98,01	91,99	100,00	89,37	42,29	84,79	1
Plzeň-jih	8,73	75,88	96,33	84,95	93,45	99,28	83,44	98,08	80,02	2
Plzeň-sever	8,17	85,96	96,91	81,97	87,91	90,66	87,37	100,00	79,87	3
Rokycany	11,58	67,92	96,46	100,00	79,29	85,12	79,51	3,86	65,47	7
Tachov	5,43	100,00	100,00	79,55	83,74	94,58	100,00	-34,23	66,13	6

Zdroj: vlastní tvorba

Dle bodového hodnocení demografického vývoje jednotlivých okresů Plzeňského kraje pro rok 2009 se dostal okres Domažlice na čtvrté místo, hlavní příčinou je velmi nízká hustota obyvatelstva, jednou z nejvyšších rozvodovostí a nízkým přírůstkem na 1000 obyvatel. Naopak velmi pozitivně vyšel v okrese podíl obyvatelstva v produktivním věku (věková skupina 15-64 let) a index živě narozených na 1000 obyvatel (viz tabulka 8).

Tabulka 9 Životní prostředí okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Životní prostředí	Měrné emise		
	oxid siřičitý SO ₂	oxidy dusíku Nox	oxid uhelnatý CO
Měrné jednotky	t/km ²	t/km ²	t/km ²
Okres	-	-	-
Domažlice	0,33	0,12	1,04
Klatovy	0,42	0,17	0,90
Plzeň-město	26,28	10,28	3,59
Plzeň-jih	0,33	0,24	1,19
Plzeň-sever	0,27	0,15	1,00
Rokycany	0,47	0,38	2,12
Tachov	0,20	0,09	0,61

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

Druhou vybranou oblastí výzkumu je kvalita životního prostředí, v tabulce 9 jsou uvedeny naměřené hodnoty významných jedovatých látek pro ovzduší v roce 2009.

Tabulka 10 Bodové hodnoty ukazatelů životního prostředí okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Životní prostředí	Měrné emise			Průměr bodů	Pořadí
	oxid siřičitý SO ₂	oxidy dusíku Nox	oxid uhelnatý CO		
Měrné jednotky	t/km ²	t/km ²	t/km ²		
Okres	-	-	-		
Domažlice	59	74	59	63,97	3
Klatovy	47	49	68	54,91	4
Plzeň-město	1	1	17	6,22	7
Plzeň-jih	60	36	52	49,09	5
Plzeň-sever	73	58	61	64,03	2
Rokycany	42	23	29	31,07	6
Tachov	100	100	100	100,00	1

Zdroj: vlastní tvorba

V tabulce 10 zkoumáme emise hlavních znečišťujících látek. Oxidy dusíku a oxid siřičitý jsou jednou z hlavních znečišťujících látek, které mají podíl na tvorbě kyselých dešťů a přízemního ozónu, oxid uhelnatý se podílí na zhoršení kvality ovzduší a tedy i zdraví lidí. Zde okres Domažlice získal v Plzeňském kraji druhé nejlepší pořadí v oblasti s nejkvalitnějším životním prostředím.

Tabulka 11 Ekonomická a sociální úroveň okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Ekonomická a sociální úroveň	Počet registrovaných subjektů na 1000 obyv.	Počet uchazečů o zaměstnání na 1000 obyv.	Míra registrované nezaměstnanosti	Uchazeči na 1 volné pracovní místo	Příjemci důchodů na 1000 obyvatel	Průměrný měsíční důchod
Měrné jednotky	%	%	%	počet	%	Kč
Okres	+	-	-	-	-	+
Domažlice	213,45	53	9,61	33	260	9 683
Klatovy	224,23	49	9,51	15	279	9 658
Plzeň-město	301,00	39	6,14	6	273	10 052
Plzeň-jih	200,41	37	6,83	17	270	9 757
Plzeň-sever	211,56	43	7,79	23	252	9 753
Rokycany	229,08	45	8,51	20	280	9 775
Tachov	237,73	82	13,43	38	243	9 579

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

Třetí oblastí hodnocení jsou faktory z oblasti ekonomické a sociální, které nejvíce ovlivňují výkon dané oblasti (viz tabulka 11).

Tabulka 12 Bodové hodnoty ukazatelů ekonomické a sociální úrovně okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Ekonomická a sociální úroveň	Počet registrovaných subjektů na 1000 obyv.	Počet uchazečů o zaměst. na 1000 obyv.	Míra registrované nezaměstnanosti (%)	Uchazeči na 1 volné pracovní místo	Příjemci důchodů na 1000 obyvatel	Průměrný měsíční důchod	Průměr bodů	Pořadí
Měrné jednotky	%	%	%	počet	%	Kč		
Okres	+	-	-	-	-	+		
Domažlice	71	70	64	18	94	96	69	6
Klatovy	74	75	65	39	87	96	73	5
Plzeň-město	100	95	100	100	89	100	97	1
Plzeň-jih	67	100	90	35	90	97	80	2
Plzeň-sever	70	87	79	26	97	97	76	3
Rokycany	76	82	72	29	87	97	74	4
Tachov	79	46	46	16	100	95	64	7

Zdroj: vlastní tvorba

Dle bodového ohodnocení v tabulce 12 ekonomické a sociální úrovně se dostává okres Domažlice až na předposlední místo z okresů Plzeňského kraje. Úplně nejhorším aspektem je míra registrované nezaměstnanosti (9,61 %), nedostačujícím počtem volných pracovních příležitostí pro registrované uchazeče a nízkým počtem registrovaných ekonomických subjektů na 1000 obyvatel.

Poslední oblastí zkoumání jsou ukazatele zdravotnictví, kriminality, bydlení a vzdělanostní struktury okresů Plzeňského kraje za rok 2009 (viz tabulka 13).

Tabulka 13 Ukazatele zdravotnictví, kriminality, bydlení a vzdělání okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Zdravotnictví, kriminalita, bydlení, vzdělání	Dopravní nehody na 1000 obyvatel	Trestné činy na 1000 obyvatel	Dokončené byty na 1000 obyvatel	Lékaři na 1000 obyvatel	Průměrná pracovní neschopnost	Studenti středních škol na 1000 obyv.
Měrné jednotky	‰	‰	‰	počet	%	‰
Okres	-	-	+	+	-	+
Domažlice	7,6	18,62	3,3	2,3	4,60	43,4
Klatovy	5,6	17,77	2,8	3,2	4,54	43,6
Plzeň-město	4,1	36,00	4,2	8,3	3,97	85,6
Plzeň-jih	6,0	19,02	2,7	3,2	4,67	19,2
Plzeň-sever	6,1	19,12	4,6	1,7	4,68	13,0
Rokycany	5,3	20,42	3,3	3,1	5,72	34,9
Tachov	8,1	25,14	3,0	2,3	5,03	32,5

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

Tabulka 14 Bodové hodnocení ukazatelů zdravotnictví, kriminality, bydlení vzdělání okresů Plzeňského kraje pro rok 2009

Zdravotnictví, kriminalita, bydlení, vzdělání	Dopravní nehody na 1000 obyvatel	Trestné činy na 1000 obyvatel	Dokončené byty na 1000 obyvatel	Lékaři na 1000 obyvatel	Průměrná pracovní neschopnost	Studenti středních škol na 1000 obyv.	Průměr bodů	Pořadí
Měrné jednotky	‰	‰	‰	‰	%	‰		
Okres	-	-	+	+	-	+		
Domažlice	54	95	71	28	86	51	64,1	3
Klatovy	73	100	61	38	87	51	68,3	2
Plzeň-město	100	49	91	100	100	100	90,1	1
Plzeň-jih	68	93	59	39	85	22	61,0	6
Plzeň-sever	67	93	100	20	85	15	63,3	5
Rokycany	77	87	71	37	69	41	63,6	4
Tachov	50	71	64	28	79	38	55,1	7

Zdroj: vlastní tvorba

Z tabulky 14 vyplývá, že se okres Domažlice dostal ve zvolené oblasti na třetí nejlepší pozici v Plzeňském kraji. K čemuž přispělo malé množství trestných činů na

1000 obyvatel, nejmenší průměrná pracovní neschopnost. Alarmující je malý počet studentů středních škol na 1000 obyvatel, vysoký počet dopravních nehod na 1000 obyvatel a nedostatek lékařů na 1000 obyvatel.

Tabulka 15 Celkového pořadí okresů Plzeňského kraje ve zvolených oblastí pro rok 2009

Okres	Pořadí podle ukazatele				Součet pořadí	Celkové pořadí
	Demografický vývoj	Životní prostředí	Ekonomická a sociální úroveň	Zdravotnictví, kriminalita, bydlení, vzdělání		
Domažlice	4	3	6	3	16	4-5
Klatovy	5	4	5	2	16	4-5
<i>Plzeň-město</i>	1	7	1	1	10	1
Plzeň-jih	2	5	2	6	15	3
Plzeň-sever	3	2	3	5	13	2
Rokycany	7	6	4	4	21	6-7
Tachov	6	1	7	7	21	6-7

Zdroj: vlastní tvorba

Dle tabulky 15 se zkoumaný okres dostal na celkové čtvrté až páté pořadí společně s okresem Klatovy, nejhorší zkoumanou oblastí je demografický vývoj a ekonomická a sociální úroveň.

7. Analýza dlouhodobé tendence v regionálním vývoji v letech 2002 až 2009

Pro analýzu časové řady let 2002 až 2009 byly využity dostupné údaje okresu Domažlice z ČSÚ Plzeňského kraje. Do souboru hodnocení a sledování rozvojového potenciálu jsem zahrnula celkem 17 ukazatelů charakterizující daný region. Jedná se především o ukazatele charakterizující ekonomickou a sociální úroveň a lidský potenciál v regionu (viz tabulka 16).

Tabulka 16 Vybrané regionální ukazatele pro analýzu časové řady

	Ukazatel	Měrná jednotka
1	Míra registrované nezaměstnanosti	%
2	Uchazeči na 1 volné místo	počet
3	Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel	‰
4	Podíl obyvatel ve věku 15-64 let	počet
5	Index stáří (65+ / 0- 14)	%
6	Živě narození na 1000 obyvatel	‰
7	Celkový přírůstek na 1000 obyvatel	‰
8	podíl zemědělské půdy	%
9	Hustota obyvatelstva	osoby/km ²
10	Podíl městského obyvatelstva	%
11	Dokončené byty na 1000 obyvatel	‰
12	Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby
13	Průměrná pracovní neschopnost	%
14	Zjištěné trestné činy na 1000 obyvatel	‰
15	Dopravní nehody na 1000 obyvatel	‰
16	Počet osobních automobilů na 1 obyvatele	‰
17	Zařízení sociální péče na 1000 obyvatel	‰

Zdroj: vlastní tvorba

Další část analýzy byla zaměřena na posouzení variačního koeficientu a rozčlenění ukazatelů podle intenzity stupně variability (viz tabulka 17). Poměrnou vyrovnanost hodnot tzn. mírnou variabilitu (variační koeficient od 0-20 %) z vybraných ukazatelů vykazuje celkem 12 z nich, jako je např. podíl zemědělské půdy a hustota obyvatelstva. Střední variabilita tzn. poměrné kolísání hodnot v čase (variační koeficient 20-50 %) bylo zjištěno u těchto ukazatelů: míra registrované

nezaměstnanosti, dokončené byty na 1000 obyvatel a dopravní nehody na 1000 obyvatel. Vysoká variabilita (variační koeficient vyšší než 50 %) naznačuje odlišný vývoj ukazatelů v časovém období. Nejvíce kolísají ukazatele uchazeč na 1 volné pracovní místo a celkový přírůstek na 1000 obyvatel.

Tabulka 17 Vývoj z hlediska variability a průměrného koeficientu růstu

Ukazatel	Průměrný koeficient růstu	Variační koeficient
Míra registrované nezaměstnanosti	106,7	22,230
Uchazeči na 1 volné místo	127,1	109,320
Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel	102,3	4,823
Podíl obyvatel ve věku 15-64 let	100,0	0,396
Index stáří (65+ / 0- 14)	102,2	5,426
Živě narození na 1000 obyvatel	103,7	11,220
Celkový přírůstek na 1000 obyvatel	117,8	77,579
podíl zemědělské půdy	99,8	0,362
Hustota obyvatelstva	100,5	1,522
Podíl městského obyvatelstva	100,6	5,449
Dokončené byty na 1000 obyvatel	96,9	26,981
Lékaři na 1 000 obyvatel	100,1	2,173
Průměrná pracovní neschopnost	94,3	12,083
Zjištěné trestné činy na 1000 obyvatel	98,1	9,911
Dopravní nehody na 1000 obyvatel	86,8	28,342
Počet osobních automobilů na 1 obyvatele	100,7	4,432
Zařízení sociální péče na 1000 obyvatel	105,1	11,243

Zdroj: vlastní tvorba

Dále byly pro analýzu vývojových trendů využity průměrné koeficienty růstu jednotlivých ukazatelů. Posouzením velikosti tohoto koeficientu zjistíme průměrný roční přírůstek nebo úbytek hodnoty, který má dobrou vypovídací schopnost, pokud hodnoty neprojevují vysoké kolísání v čase (viz tabulka 18). Ukazatele počet registrovaných subjektů, podíl obyvatel ve věku 15-64 let, index stáří, živě narození,

hustota obyvatelstva, podíl městského obyvatelstva, počet lékařů a počet osobních automobilů na 1 obyvatele vykazují mírný průměrný roční přírůstek do 5 %. V případě ukazatele rostoucího indexu stáří, jde o negativní jev pro regionální rozvoj. Další skupinou jsou ukazatele zařízení sociální péče a míra registrované nezaměstnanosti, které vykazují průměrný roční přírůstek ve výši 5-10 %. Rostoucí trend počtu míst zařízení sociální péče na 1000 obyvatel je pro region pozitivní faktor, naopak negativně působí rostoucí míra registrované nezaměstnanosti. Roční nárůst vyšší než 10 % se týká uchazečů na 1 volné místo a celkový přírůstek na 1000 obyvatel, kde nám hodnoty v čase hodně kolísaly. Naopak pozitivně působí průměrný roční úbytek zjištěných trestních činů, počtu dopravních nehod a průměrné pracovní neschopnosti. U ukazatele s klesající tendencí dokončené byty na 1000 obyvatel, který vykazuje úbytek vyšší než 2 %, se jedná opět o negativní jev.

Tabulka 18 Přehled průměrného ročního přírůstku a úbytku koeficientu růstu za období 2002 až 2009

Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel	102,3	Průměrný roční přírůstek 0-5%
Podíl obyvatel ve věku 15-64 let	100,0	
Index stáří (65+ / 0- 14)	102,2	
Živě narození na 1000 obyvatel	103,7	
Hustota obyvatelstva	100,5	
Podíl městského obyvatelstva	100,6	
Lékaři na 1 000 obyvatel	100,1	
Počet osobních automobilů na 1 obyvatele	100,7	Průměrný roční přírůstek 5%-10%
Zařízení sociální péče na 1000 obyvatel	105,1	
Míra registrované nezaměstnanosti	106,7	Průměrný roční přírůstek vyšší než 10%
Uchazeči na 1 volné místo	127,1	
Celkový přírůstek na 1000 obyvatel	117,8	Průměrný roční úbytek do 2%
podíl zemědělské půdy	99,8	
Zjištěné trestné činy na 1000 obyvatel	98,1	Průměrný roční úbytek vyšší než 2%
Dopravní nehody na 1000 obyvatel	86,8	
Dokončené byty na 1000 obyvatel	96,9	
Průměrná pracovní neschopnost	94,3	

Zdroj: vlastní tvorba

Dle přílohy 1 můžeme z bazických indexů zhodnotit vývoj od roku 2002 do 2009. V roce 2009 došlo především ke zvýšení míry registrované nezaměstnanosti o 57 %, největší dopad byl nárůst u uchazeče na 1 volné místo v roce 2009. Vzájemné změny v letech dle řetězových indexů poukazují na největší nárůst oproti předchozímu roku u indexu stáří v roce 2008 a 2009.

Dle bazického indexu kles podíl zemědělské půdy a počet dokončených bytů na 1000 obyvatel v roce 2006 a 2008. V roce 2007 měl největší nárůst podíl dopravních nehod na 1000 obyvatel. Ukazatel hustoty obyvatel je v časové řadě konstantní, což není dobrým signálem pro rozvoj regionu, neboť hodnota 54 osob/km² je velice nízká. Celkový přírůstek obyvatel měl největší pokles v roce 2003 a 2009. Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel roste velmi pozvolna.

8. Analýza vlivu závislosti faktorů

Analýza se zabývá závislostí mezi proměnnými veličinami. Statistika posuzuje pouze, zda existuje mezi veličinami vztah, pokud se změní jedna veličina, změní se i ta druhá takovým způsobem, který nemůžeme vysvětlit nějakou náhodnou změnou. Pomocí korelačního koeficientu je měřena intenzita závislosti mezi jednotlivými ukazateli. Korelační koeficient může nabývat hodnot v intervalu od $< -1, 1 >$.

Hodnocení korelačního koeficientu:

$r_{yx} < 0,3$ nízká těsnost korelační závislosti

$0,3 \leq r_{yx} < 0,5$ mírná těsnost korelační závislosti

$0,5 \leq r_{yx} < 0,7$ střední těsnost korelační závislosti

$0,7 \leq r_{yx} < 0,9$ silná těsnost korelační závislosti

$0,9 \leq r_{yx} \leq 1$ velmi vysoká těsnost korelační závislosti

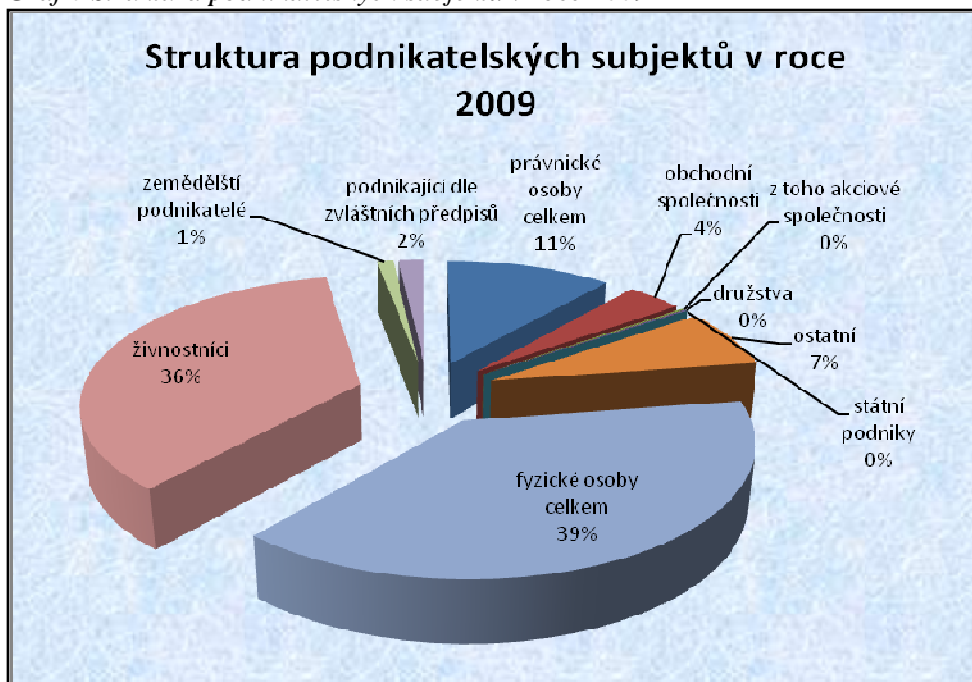
Tabulka 19 Přehled podnikatelské aktivity v letech 2002-2009

Podnikatelská aktivita	2002	2003	2006	2009
Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel	182	193	204	213
Registrované subjekty (k 31. 12.)	10 669	11 313	12 070	12 934
právnícké osoby celkem	1 887	2 081	2 397	2 910
obchodní společnosti	679	722	855	975
z toho akciové společnosti	39	44	42	44
družstva	36	33	44	42
státní podniky	5	5	3	2
ostatní	1 167	1 321	1 495	1 891
fyzické osoby celkem	8 782	9 232	9 673	10 024
živnostníci	7 616	8 067	8 478	9 287
zemědělství podnikatelé	586	583	605	283
podnikající dle zvláštních předpisů	580	582	590	454

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

Posoudíme-li výsledky získané z korelační analýzy v příloze 2, zjistíme závislost vybraných ukazatelů jako je například počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel a počet osobních automobilů na 1 obyvatele. Síla této závislosti (korelační koeficient 0,681) vypovídá o tom, že především 82 % drobných živnostníků dle tabulky 19 potřebuje při své činnosti dopravní prostředek a tímto mají podstatný vliv na motorizaci obyvatelstva. V grafu 7 je znázorněna struktura podnikatelských subjektů v procentuální míře v roce 2009.

Graf 6 Struktura podnikatelských subjektů v roce 2009

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

Dalším vlivem na pořízení osobního automobilu pro obyvatele je navyšování průměrného měsíčního důchodu a samozřejmě celkový přírůstek obyvatelstva.

Dále se zaměříme na ukazatel zjištěných trestných činů na 1000 obyvatel, který je ovlivněn podílem městského obyvatelstva s intenzitou korelačního koeficientu 0,415 a nízkou intenzitou 0,185 ukazatele míry registrované nezaměstnanosti. Tento fakt se dá

vysvětlit tím, že největší podíl trestných činů bývá v městských částech než na venkově a nezaměstnanost může ovlivnit trestnou činnost v důsledku tíživé finanční situace pachatele.

V roce 2009 dosáhl index stáří 97 %, jedná se o podíl osob poproduktivního věku a předproduktivního věku (65+/0-14). Situace stárnoucí populace si žádá zvýšení počtu míst v zařízeních sociální péče. Posoudíme-li stupeň závislosti zkoumaných faktorů, jasně můžeme určit středně silný vliv (0,661). V roce 2009 bylo 6,8 míst v zařízení sociální péče na 1000 obyvatel okresu Domažlic, pokud bychom počet míst posoudili k počtu osob ve věku 65+, tak by 21 osob v důchodovém věku připadalo na 1 volné místo v zařízeních sociální péče. Tato hodnota je však mnohem vyšší, protože v počtu zařízení sociální péče jsou zahrnuty nejen penziony a domovy důchodců ale i místa pro jiné občany (viz tabulka 20).

Tabulka 20 Přehled důchodové situace v letech 2002-2009

Důchodová situace		2002	2003	2006	2009
Počet obyvatel ve věku 65 +	osob	7 780	7 753	8 078	8 704
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let	‰	13,3	13,3	13,7	14,4
Příjemci důchodů celkem	osob	14 235	6 844	14 712	15 747
Příjemci starobních plných důchodů	osob	6988	6919	7416	8 344
Zařízení sociální péče (místa) na 1000 obyvatel	‰	4,8	6,5	6,5	6,8
Zařízení sociální péče celkem	instituce	5	6	6	6
Počet zařízení sociální péče (místa)	místa	282	378	386	412
Z toho domovy důchodců	instituce	2	3	3	3
Počet osob ve věku 65+ na 1 volné místo v zařízení sociální péče	osob	28	21	21	21

Zdroj: ČSÚ Plzeňského kraje, vlastní tvorba

Jedním z intenzivně působících faktorů (korelační koeficient 0,319) na míru registrované nezaměstnanosti je hustota obyvatelstva. Region je velmi ovlivněn hodnotou hustoty obyvatelstva, která se od roku 2002 zvýšila jen nepatrně z 52 osob/km² na 54 osob/km², přitom v celém Plzeňském kraji se dosahuje hodnoty kolem 73 osob/km² a celorepubliková výše dokonce 115 osob/km². S tím souvisí pro lidi žijící v menších obcích zhoršené možnosti uplatnění na trhu práce, nedostatečná mobilita a flexibilita pracovní síly a v neposlední řadě i špatná dostupnost některých míst, nevyhovující dopravní obslužnost a nedostatek pracovních příležitostí přímo v místě bydliště.

9. Vyhodnocení negativních faktorů

V této části se zaměříme na negativní faktory rozvoje regionu, které byly zjištěny analýzou dat a faktů.

Demografický vývoj

Jedním z prvních výrazně negativních faktorů pro region je příliš nízká hustota osídlení území (54 obyvatel na 1 km²), která je menší než hodnota Plzeňského kraje (73 obyvatel na 1 km²). Vývoj tohoto ukazatele se v podstatě od roku 2002 nezměnil. Na tento faktor měla největší vliv zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a poválečné územní uspořádání příhraničního území republiky.

Na základě vypočítané indexu stáří, který dosáhl v roce 2009 hodnoty 97 %, můžeme konstatovat nepříznivý vývoj struktury obyvatelstva. Znamená to, že ve vývoji sílí převaha osob v poproduktivním věku nad počtem osob ve věku předproduktivním. Dle analýzy vykazoval tento faktor mírný průměrný roční přírůstek do 5 %. V roce 2009 byl průměrný věk celkové populace 40,3 roky, což je navýšení od roku 2000 o 1,8 roku. S demografickým vývojem souvisí i nízký celkový přírůstek na 1000 obyvatel.

Dalším negativem pro region je snižování vědomí rodinných hodnot, které je patrné z přibývajících porodností svobodných matek oproti roku 2000 a vysokou mírou rozvodovosti na 1000 obyvatel.

Nejdůležitějším faktorem pro další rozvoj regionu je vzdělávání populace. Z analýzy vyplývá, že v okrese převládají osoby vyučené nebo bez maturity a rovněž také i občané se základním nebo neukončeným vzděláním mají také vysoký podíl, tento aspekt může být vyvolán převládajícím odvětvím zemědělství a lesnictví, kde nejsou takové kvalifikační nároky. Naopak počty osob s maximálním dosaženým vzděláním, které jsou kvalifikovanou pracovní silou, se pohybuje pouze něco přes 5 % celkových

obyvatel starších 15 let. Kvalifikované lidské zdroje jsou potenciálem dalšího rozvoje regionu.

Ekonomický a sociální vývoj

Charakteristickým rysem je vysoká míra nezaměstnanosti, která se v roce 2009 pohybovala okolo 9,61 % a nedostačující počet volných pracovních příležitostí pro registrované uchazeče (na 1 pracovní místo připadá 33,4 uchazečů). Tyto ukazatele při zkoumání variability značně kolísaly od roku 2000 do 2009 a v roce 2009 měly největší nárůst.

Z hlediska struktury podle vzdělání mají nejlepší uplatnění na trhu práce nezaměstnaní s vysokoškolským vzděláním, naopak nejhůře hledají zaměstnání lidé s ukončeným středně odborným s vyučením nebo základním vzděláním. Nejvíce nezaměstnaných je ve střední věkové hranici mezi 45 a 54 lety. Na nezaměstnanost má také vliv sezónnost některých prací, zejména díky převládajícímu zastoupení odvětví zemědělství, lesnictví a cestovního ruchu.

Dalším naměřeným ukazatelem, který negativně ovlivňuje region je nízký počet registrovaných ekonomických subjektů na 1000 obyvatel, vysoký počet dopravních nehod na 1000 obyvatel a nedostatek lékařů na 1000 obyvatel. Počet registrovaných subjektů a počet lékařů vykazovaly mírný průměrný roční přírůstek do 5 %.

Stárnoucí věková populace, která je patrná se zvyšujícím se počtem obyvatelstva starších 65 let, ale také z narůstajícího průměrného věku, si žádá zvýšené nároky na sociální péči a služby. Z vývoje situace v regionu je patrné, že místa v zařízeních sociální péče nenarůstají lineárně s přibývajícím obyvatelstvem v poproduktivním věku. Kapacita domovů důchodců a penzionů nepostačuje poptávce. V roce 2009 bylo 6,8 míst v zařízení sociální péče na 1000 obyvatel okresu Domažlic.

V okrese Domažlic chybí zastoupení vysokoškolského nebo celoživotního studia, nejbližší možnost vzdělávání tohoto typu je možnost celoživotního vzdělávání

v Klatovech nebo Plzeňská univerzita. Region trpí i nedostatkem většiny technických středoškolských oborů poptávaných na trhu práce.

Dalším z negativních faktorů je špatná bytová situace, jedná se o ukazatel s klesající tendencí dokončené byty na 1000 obyvatel a stáří bytového a domovního fondu v regionu. Průměrné stáří domů v roce 2001 bylo 47,1 let a bytů 40,7 let, podíl panelových domů se pohyboval okolo 4,1 % z celkových domů.

Posledním neuspokojivým stavem regionu je nedostatečný technický stav silnic II. a III. třídy a místních komunikací. Ze zkoumání vyplývá, že délka silniční sítě se do roku 2009 prodloužila pouze o 10 km, což naznačuje nedostatečný rozvoj dopravní sítě. Z dopravy můžeme zmínit dále nedostatečně rozvinutou infrastrukturu cyklostezek.

10. Návrh opatření pro zlepšení situace

10.1 Podpora malého a středního podnikání

Jedním ze zásadních negativních faktorů regionu je nízký počet a velmi pozvolný vývoj registrovaných ekonomických subjektů na 1000 obyvatel a s tím související nedostatek volných pracovních příležitostí pro registrované uchazeče o zaměstnání a vysoká míra nezaměstnanosti. Nepříznivé dědictví centrálně plánované ekonomiky se plně podepsalo na ekonomickém vývoji regionu.

Vytváření pracovních příležitostí má silný regionální aspekt. Zaměřme se na podporu malých a středních podniků, které tvoří páteř evropské ekonomiky. Pro rozvoj nových ekonomických aktivit v regionu navrhuji zvýšit a rozšířit podporu iniciativy místních aktérů. Jedná se zejména o zájmové sdružení Euroregion Šumava, které je dobrovolným sdružením měst, obcí a dalších právnických osob, podporující mezinárodní spolupráci zaměřenou na zlepšení životních podmínek v oblasti euroregionu, rozvoj ekonomiky, oživení kulturních styků a výstavbu infrastruktury. Obdobných svazků a sdružení řešící problémy rozvoje daného území, funguje na území okresu Domažlice pět. Navrhuji pro celý okres Domažlice společný projekt pro navázání významných česko-německých partnerských obchodních vtaů, získávání nových kontaktů a zlepšení vzájemné příhraniční komunikace. Řešením může být zřízení regionálního vzdělávacího střediska pro místní podnikatele, jehož cílem by byla jednak spolupráce podnikatelů mezi sebou navzájem, předávání důležitých informací především z legislativní oblasti ČR a EU, ale i zvyšování jejich odborné kvalifikace. Využívat blízkosti bavorských hranic a vyvinout větší iniciativu na spolupráci s místními podnikateli a obcemi v SRN, zejména při přípravě a realizaci společných příhraničních projektů. Inspiraci můžeme čerpat právě v SRN, kde je podnikatelské prostředí optimálně nastaveno a ekonomicky stabilizováno. Středisko by podnikatele podporovalo i při získávání informací o možnostech čerpání dotací z EU a pomáhalo při zpracování žádostí o jejich čerpání. Pro místní podnikatele není lehké se správně

zorientovat v rozsáhlém dotačním systému se všemi jeho programy a nespočtu dále se dělících podskupin. Zdlouhavá administrativa a nejistý výsledek vede podnikatele k jejich rozhodnutí, raději o dotaci nežádat, než čekat rok na nejistý výsledek rozhodnutí o poskytnutí dotace. Středisko by provozovalo kurzy a přednášky, které budou nápomocny místním podnikatelům právě problematice čerpání dotací a lepší přehledností vypsanych programů. Další problém pro podnikatelský sektor je předfinancování projektu. Zde by podnikatelé jistě přivítali pomoc bank a obcí například programem zvýhodněného úvěru, delší dobou splatnosti nebo poskytnutím záruk pro malé a střední podnikatele, které jim umožní realizaci projektů. Další podporu zaměřit na začínající podnikatele, ve vzdělávacím středisku můžou získávat informace související s administrativními úkony při založení firmy a jejím fungováním. Další pomocí můžou být pro nové podnikatelské subjekty vzdělávání nebo kurzy rozvoje moderních informačních technologií, jako je využívání internetu a jiných moderních prostředků komunikace a školení v oblasti marketingu a základů podnikání. Tento projekt může vést i ke spolupráci mnoha orgánů státní správy a ziskových a neziskových organizací a přilákat do regionu četné investory. Podnikatele by mohli získat větší povědomí o již fungujících projektech v Plzeňském kraji. Jedná se například o česko-německý hospodářský portál Regioport financovaný fondy EU a Plzeňským krajem, jehož prostřednictvím se podnikatelé mohou informovat o různé formě kooperace nebo vkládat nabídky práce. Dalším podpůrným projektem pro rozvoj podnikání v regionu, který má v SRN již dlouhé kořeny, je zakládání odvětvových sítí klastrů nebo podniků. Jedná se o vzájemnou spolupráci vysokých škol, regionálních podniků nebo dalších institucí, jejíž podstatou je výměna informací z oboru. Zakládání a rozvoj klastrů se stává populární v poslední době také v České republice s pomocí dotačních programů.

10.2 Rozvoj vzdělanosti lidských zdrojů

Vysoká míra nezaměstnanosti a špatná vzdělanostní struktura obyvatel je negativním sociálním jevem, značí nevyužití pracovního potenciálu v regionu a

nedostatečně kvalitní pracovní sílu na trhu práce. Z hlediska vzdělanostní struktury mají dle analýzy nejlepší uplatnění na trhu práce nezaměstnaní s vysokoškolským vzděláním, naopak nejhůře hledají zaměstnaní lidé se základním nebo ukončeným středně odborným vzděláním.

Příležitostí do budoucna by mohlo být zřízení nových středních škol především s technickým oborem, které v regionu chybí. Dalším důležitým faktorem je udržet místní školy ve venkovských oblastech, jedná se o investice do vybavení základních škol a kvalitního pedagogického personálu. Při rozvoji lidských zdrojů může také napomoci regionální vzdělávací a informační středisko, příspěvková organizace, jejímž cílem bude celoživotní vzdělávání, vzdělávání třetího věku a zvyšování kvalifikace a vzdělanosti občanů v regionu. Dalším příznivým vlivem může být otevření kombinovaného bakalářského studia v okrese například za spolupráce Západočeské univerzity v Plzni, nebo založení institutu celoživotního vzdělávání, kde by vzdělávací aktivity byly na úrovni vysokoškolského vzdělávání.

Důležitou úlohu rozvoje regionu hraje především kvalita lidských zdrojů a podnikatelská základna. Současnou situaci může pozitivně ovlivnit právě větší rozmanitost nově vytvořených pracovních příležitostí v dosahu bydliště občanů a optimalizace vzdělávací nabídky, která zvedne kvalifikaci a tím umožní větší šanci občanům na trhu práce.

11. Závěr

Cílem mojí diplomové práce bylo navrhnout metodiku posuzování negativních faktorů ovlivňujících vybraný region. Na základě vypracované metodiky jsem se následně zaměřila na sestavení návrhu opatření pro zlepšení situace.

Pro oblast praktického výzkumu jsem si vybrala okres Domažlice v Plzeňském kraji. Nejprve jsem vymezila základní popisné charakteristiky z oblastí geografie, demografie, ekonomické, sociální, kulturní a historické představující rozvojový potenciál regionu. Prostřednictvím indikátorů kvantitativního i kvalitativního rázu jsem posoudila problematiku regionálního rozvoje. Z negativních faktorů bych jmenovala především velmi nízkou hustotu obyvatel (54 osob na 1 km²) a vysoký podíl roztržitosti osídlení především v příhraničním území, který je ovlivněn vysídlením obyvatel německého původu. Dalším negativem je věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva. Z této kategorie se jedná o narůstající průměrný věk a index stáří, který vyjadřuje poměr osob poproduktivního a předproduktivního věku. Dále jsem zaznamenala změnu rodinných vzorců chování, které jsou patrné s přibývajícím porodností svobodných matek oproti roku 2000 a vysokou mírou rozvodovosti na 1000 obyvatel. Nejdůležitějším faktorem pro další rozvoj regionu je vzdělávání populace. Z pozorování vyplývá, že v okresu převládají osoby vyučené nebo bez maturity a rovněž také i občané se základním nebo neukončeným vzděláním mají vysoký podíl. Naopak počty kvalifikovaných pracovních sil, tedy osob s maximálním dosaženým vzděláním se pohybuje pouze přes 5 % celkových obyvatel starších 15 let. Zátěží pro region je jistě také vysoká míra nezaměstnanosti, která dosáhla v roce 2009 hodnoty 9,61 % a nedostačující počet volných pracovních příležitostí pro registrované uchazeče (na 1 pracovní místo připadá 33,4 uchazečů). Další pro region negativní vlivy plynou z nedostatku technických středoškolských oborů, žádné nabídky vysokoškolského nebo celoživotního vzdělávání, špatného technického stavu silnic, nedostatku lékařů na 1 obyvatele a stáří bytového a domovního fondu.

V další části jsem posuzovala postavení okresu Domažlice v rámci celého Plzeňského kraje. Jedná se o sedm okresů: Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov. Pomocí vybraných 23 zásadních ukazatelů ze čtyř oblastí (demografický vývoj, životní prostředí, ekonomická a sociální úroveň a čtvrtou oblastí byly ukazatele ze zdravotnictví, kriminality bydlení a vzdělání). U faktorů působících na jednotlivé regiony se stanovil směr působnosti aspektu, který buď zvyšuje, nebo snižuje rozvoj oblasti. Na základě této bodové metody jsem na konci získala celkové pořadí regionů a velikost rozdílů v oblastech zkoumání. Okres Domažlice se umístil v celkovém pořadí společně s okresem Klatovy na čtvrtém a pátém místě. Mezi nejhůře vyhodnocené oblasti náleží demografický vývoj a ekonomická a sociální úroveň.

Je dobré zohlednit dosaženou hodnotu ukazatele, ale i její časový vývoj. Z toho důvodu jsem provedla analýzu dlouhodobé tendence regionálního vývoje okresu Domažlice v letech 2002 – 2009. Nejprve jsem si stanovila variační koeficient, který umožňuje sledovat ukazatele stabilní, nebo ukazatele podléhající výkyvům. Do souboru hodnocení a sledování rozvojového potenciálu jsem zahrнула celkem 17 ukazatelů charakterizujících daný region. Jedná se především o faktory charakterizující ekonomickou a sociální úroveň a lidský potenciál v regionu. Střední míra kolísání hodnot byla naměřena u míry registrované nezaměstnanosti, dokončených bytů na 1000 obyvatel a dopravních nehod na 1000 obyvatel. Nejvíce kolísajícím ukazatel byl uchazeč na 1 volné pracovní místo a celkový přírůstek na 1000 obyvatel. Pomocí bazických a řetězových indexů byl u stejných faktorů vypočten průměrný roční koeficient růst vyšší než 10 %, bohužel díky vysoké variabilitě nemůžeme přisuzovat této hodnotě pozitivní efekt, ale spíše značí nerovnováhu v daném regionu.

Následně jsem posoudila vybrané faktory ovlivňující daný region vícenásobnou korelační analýzou. Zvolené ukazatele jsem posuzovala ve vzájemných souvislostech a porovnávala míru vlivu uvedených aspektů na ekonomickou výkonnost regionu. Dle korelačního koeficientu jsem stanovila závislost, těsnost nebo podobnost jednotlivých

faktorů. Jedním ze silně negativně působících faktorů na míru registrované nezaměstnanosti je podle naměřeného korelačního koeficientu ukazatel hustoty obyvatel. Silná závislost byla vypočítána i u ukazatele indexu stáří a počtu míst v zařízeních sociální péče na 1 obyvatele. Situace stárnoucí populace si žádá zvýšení počtu míst v zařízeních sociální péče.

Po provedení rozboru získaných informací jsem vyhodnotila zjištěné negativní faktory a navrhla možná opatření pro zlepšení situace. Průměrně velmi nízká vzdělanost způsobuje většině obyvatel obtížnější pozici na trhu práce. Situaci může pozitivně ovlivnit například zřízení kombinovaného bakalářského studia za spolupráce Plzeňské západočeské univerzity nebo zřízením vzdělávacího centra v regionu pro oblast celoživotního vzdělávání. Pozornost by se měla zaměřit i na střední školy, které trpí nedostatkem převážně technických oborů.

Z negativních ukazatelů jsem se dále zaměřila na vysokou míru registrované nezaměstnanosti a nízký počet registrovaných ekonomických subjektů na 1000 obyvatel. Pro rozvoj nových ekonomických aktivit v regionu by mohl být podpořen iniciativně místních aktérů. Navrhují zřízení regionálního vzdělávacího střediska pro místní podnikatele, jehož cílem by byla jednak spolupráce podnikatelů mezi sebou, předávání důležitých informací, ale i zvyšování jejich kvalifikace. Využít blízkost bavorských hranic a vyvinout větší iniciativu na spolupráci s místními podnikateli a obcemi v SRN. Středisko by podnikatele podporovalo i při získávání informací o možnostech čerpání dotací z EU a pomáhalo při zpracování žádostí.

Po vstupu ČR do Evropské unie se problematice regionálního rozvoje začíná věnovat stále větší pozornost. V České republice se jednotlivé regiony nerozvíjí rovnoměrně, každá oblast je jedinečná svým rozvojovým potenciálem. Z toho důvodu je velmi dobré rozeznat podmínky a vlivy působící na region a využít potenciálu k dalšímu rozvoji.

12. Summary

The topic of my thesis was suggestion of methods for comparison of negative factors having impact to development of researched region. Next I focused on arrangement to improve situation in chosen region according to suggested methodology. The main reason I chose district Domažlice was area where I live, in Pilsen region of West Bohemia.

In first of all I selected basic elements of description such as geography, demography, social, cultural and historical aspects having potential influence for development the whole area. By means of different indicators I compared aspects of regional development.

In next part I paid attention to stability of Domažlice district in frame the whole Pilsen region. After that I started to research 23 selected factors from 4 areas having impact to variety of regions and I set up a direction of aspect which increases or declines all area development. On the basis of this point-scale methodology I gained knowledge in final result survey and evaluated predicted scale of variability in researched areas of particular regions. The district of Domažlice received the fourth position and Klatovy reached the fifth position in final evaluation. The most troubled area was demographic, economical development and social level of status.

It is also important to recognize a value and its relation to time development. In fact of this reason I made an analysis of long-term tendency in regional development of Domažlice district in year 2002 until 2009 from collected data. In first step I took was to set up coefficient of variability which helped to watch evaluation all stable or volatile elements. I included all observed aspects completely into evaluation file of regional character. The middle level of measurement considering registered unemployment rate was indicated by housing per 1000 capita. By the same level factors was counted annual average ratio with the assistance of basic and chain index – higher than 10 percent.

Next step in my research I made was evaluation of chosen factors having influence toward focused region by help of multiple variable analysis. There was opportunity and possibility to use all mutual relations in connection to norm-signs. I also compared a rate of strength all listed and observed aspects to economical productivity in region. According to settled ratio I found out dependency or simmilarity one-after one factors. The density of population is one of the key factor which play main role and has a significant impact on registered unemployment in relation to measured result.

After making analysis of collected information I sorted out all negative factors in selected group and suggested possible solution for improving situation. There is one useful piece of knowledge, if average aspect of general education is low, so majority of applicants cannot find better position on job-market. The situation can change in better way dramatically, if new open educational centres will be founded or proposed. Of course, mutual cooperation between higher education-Bachelor studying programmes and University of West Bohemia are essential too. The other studies in research area can provide very important solutions including advisory and can be recommended as well. Finally, intensive attention should be focused especially to secondary schools which suffer from lack of technical lines in educational process. The development depends on activity of all local players in area. This is main reason I would like to suggest to improve regional education and advisory centre for local entrepreneurs.

After our country became member of EU, it is essential to pay attention to the regional development all the time because of increasing importance in the future. Every part of region is special, it means non identical and it deserves to use all potencial opportunities as well possibilities to reach a sucessful development, prosperity and stability in focused region. That is why it is so important to know, to observe and to evaluate all conditions, characteristic features, typice for particular region in present time in order to provide positive change in the future.

13. Seznam použité literatury, internetových zdrojů a použitých zkratek

- ADAMČÍK, S. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava: Vysoká škola báňská, Technická univerzita, 2003, 133 s. ISBN 80-7078-837-2.
- ADAMČÍK, S. *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje*. Ostrava: Vysoká škola báňská, Technická univerzita, 1997, 131 s. ISBN 80-7078-432-6.
- BERAN, V., DLASK, P. *Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí*. Praha: Academia, 2005, 324 s. ISBN 80-200-1201-X.
- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje*. Praha: Karolinum, 2002, 212 s. ISBN 80-246-0384-5.
- HELÍSEK, M. *Makroekonomie pro bakalářské studium*. Slaný: Melandrium, 1996, 200 s. ISBN 80-901801-5-9.
- HELÍSEK, M. *Makroekonomie základní kurz*. Slaný: Melandrium, 2002, 328 s. ISBN 80-86175-26-X.
- HOLMAN, R. *Ekonomie*. Praha: C. H. Beck, 2005, 711 s., ISBN 80-7179-891-6.
- HRABÁNKOVÁ, M., SVATOŠOVÁ, L. BOHÁČKOVÁ, I. *Vybrané diagnostické metody pro sledování regionálního rozvoje*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta a Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2006, 94 s. ISBN 80-7040-835-9.
- HRABÁNKOVÁ, M., VOSEJPKOVÁ, M. *Regionální management*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2002, 80 s. ISBN 80-7040-564-3.
- JEŽEK, J. *Prostorová a regionální ekonomie*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002, 240 s. ISBN 80-7082-575-8.
- KOPP, J., a kol. *Úvod do regionálního výzkumu*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2001, 148 s. ISBN 80-7082-762-9.
- LACINA, K., KALA, T. *Regionální a mezinárodní marketing*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, 137 s. ISBN-80-7041-929-6.

MMR - Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006.

SAMUELSON P. A., NORDHAUS W. D. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 1995, 1011 s. ISBN 80-205-0494-X.

SEGER, J., HINDLS, R. *Statistické metody v tržním hospodářství*. Praha: Victoria Publishing, 1995, 435 s. ISBN 80-7187-058-7.

SKOKAN, K. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004, 160 s. ISBN 80-7329-059-6.

SVATOŠOVÁ, L., BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M. *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta a Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2005, 174 s. ISBN 80-7040-749-2.

ŠMEJKAL, A. *Přednášky z předmětu Manažerská ekonomika*, 2010.

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, 2008, 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové zdroje:

ČSÚ – Sčítání lidu 2001. [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/tabx/CZ0321>>.

ČSÚ Plzeňský kraj - Charakteristika okresu Domažlice. [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <http://www2.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_domazlice>.

ČSÚ Plzeňský kraj - Správní obvod Domažlice - charakteristika. [online]. 2009 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/itisk/C50053E388>>.

ČSÚ Plzeňský kraj [online]. 2009 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/xp/edicniplan.nsf/t/C80042FDF4/\\$File/13-322103g06.jpg](http://www.czso.cz/xp/edicniplan.nsf/t/C80042FDF4/$File/13-322103g06.jpg)>.

ČSÚ Plzeňský kraj [online]. 2009 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/EE003421DC/\\$File/32136310k3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/EE003421DC/$File/32136310k3.pdf)>.

MMR - Regionální politika. [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika>>.

MMR - Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013. [online]. 2006 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>>.

Návrh národního rozvojového plánu ČR 2007-2013. [online]. 2006 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=45fc8d6d-7007-4bc9-8f17-d172d12e2fa0>>.

Strukturální fondy EU - Informace o fondech EU. [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>.

Strukturální fondy EU - Informace o fondech EU. [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>.

Svazek Domažlicko - Strategie rozvoje Svazku českých měst a obcí v česko-bavorském pohraničním prostoru Domažlicko období 2010-2020. [online]. 2010 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.svazekdomazlicko.cz/cs/strategieaprojekty-strategierozvoje/>>.

Ústav územního rozvoje – Okres Domažlice. [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=1053>>.

Ústav územního rozvoje [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3511>>.

Seznam použitých zkratk

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

SPJ - Sociálně patologické jevy

SRR ČR - Strategie regionálního rozvoje České republiky

14. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka 1	Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky	str. 24
Tabulka 2	Města v okrese Domažlice a počet jejich obyvatel	str. 41
Tabulka 3	Obecná míra nezaměstnanosti podle pohlaví, věku a vzdělání v letech 2006 a 2009	str. 47
Tabulka 4	Obyvatelstvo podle rodinného stavu	str. 50
Tabulka 5	Délka silnic a železnic	str. 52
Tabulka 6	Základní popisné charakteristiky okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 55
Tabulka 7	Demografický vývoj okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 56
Tabulka 8	Bodové hodnoty ukazatelů demografického vývoje okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 56
Tabulka 9	Životní prostředí okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 57
Tabulka 10	Bodové hodnoty ukazatelů životního prostředí okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 58
Tabulka 11	Ekonomická a sociální úroveň okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 58
Tabulka 12	Bodové hodnoty ukazatelů ekonomické a sociální úrovně okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 59
Tabulka 13	Ukazatele zdravotnictví, kriminality, bydlení a vzdělání okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 60
Tabulka 14	Bodové hodnocení ukazatelů zdravotnictví, kriminality, bydlení vzdělání okresů Plzeňského kraje pro rok 2009	str. 60
Tabulka 15	Celkového pořadí okresů Plzeňského kraje ve zvolených oblastí pro rok 2009	str. 61
Tabulka 16	Vybrané regionální ukazatele pro analýzu časové řady	str. 62
Tabulka 17	Vývoj z hlediska variability a průměrného koeficientu růstu	str. 63

Tabulka 18	Přehled průměrného ročního přírůstku a úbytku koeficientu růstu za období 2002 až 2009	str. 64
Tabulka 19	Přehled podnikatelské aktivity v letech 2002-2009	str. 66
Tabulka 20	Přehled důchodové situace v letech 2002-2009	str. 68

Grafy

Graf 1	Procentuální počet obyvatel žijících ve městech	str. 42
Graf 2	Procentuální počet věkové struktury obyvatel okresu Domažlic v letech 2000 a 2009	str. 43
Graf 3	Vzdělanostní struktura obyvatelstva staršího 15 let	str. 44
Graf 4	Struktura ekonomické aktivity obyvatel v okrese Domažlice podle odvětví v r. 2001	str. 48
Graf 5	Stáří domovního fondu v okrese Domažlice v r. 2001	str. 49
Graf 6	Struktura podnikatelských subjektů v roce 2009	str. 67

Obrázky

Obrázek 1	Okres Domažlice	str. 39
Obrázek 2	Podíl osob s vysokoškolským vzděláním v ČR a v okrese Domažlice	str. 45
Obrázek 3	Silniční síť	str. 53

15. Seznam příloh

Příloha 1: Analýza časové řady jednotlivých ukazatelů v letech 2002 až 2009

Příloha 2: Korelační analýza zvolených faktorů v letech 2002 až 2009

Příloha 1 Analýza časové řady jednotlivých ukazatelů v letech 2002 až 2009

Faktor	Měřicí jednotka	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Bazický index roku 2002 a 209
Míra registrované nezaměstnanosti	%	6,1	6,8	6,5	6,5	5,1	4,6	5,6	9,6	
Koeficient růstu v %			110,5	96,3	99,1	79,7	89,9	120,8	172,2	157,0
Uchazeči na 1 volné místo	počet	6,2	8,8	7,3	5,6	3,4	1,5	3,8	33,4	
Koeficient růstu v %			140,7	83,7	76,0	60,2	45,9	243,5	889,0	535,8
Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel	‰	182,2	193,1	195,7	200,5	204,2	206,1	211,8	213,4	
Koeficient růstu v %			106,0	101,3	102,4	101,8	101,0	102,7	100,8	117,2
Podíl obyvatel ve věku 15-64 let	počet	70,7	71,0	71,3	71,5	71,5	71,5	71,2	70,8	
Koeficient růstu v %			100,4	100,4	100,2	100,1	99,9	99,6	99,5	100,1
Index stáří (65+ / 0-14)	%	83,1	84,1	87,2	89,4	92,3	93,3	96,2	97,0	
Koeficient růstu v %			101,2	103,7	102,6	103,2	101,1	103,0	100,9	116,7
Živě narození na 1000 obyvatel	‰	9,1	9,5	9,1	10,1	10,4	11,6	12,3	11,7	
Koeficient růstu v %			105,1	95,2	111,3	102,7	112,1	105,6	95,4	129,0
Celkový přírůstek na 1000 obyvatel	‰	1,9	0,2	1,2	1,8	6,3	10,3	8,5	5,9	
Koeficient růstu v %			12,7	493,4	151,8	353,1	162,7	82,3	69,8	314,3
podíl zemědělské půdy	%	54,2	54,2	54,1	54,0	54,0	53,8	53,8	53,6	
Koeficient růstu v %			100,0	99,8	99,8	100,0	99,6	100,0	99,7	98,9
Hustota obyvatelstva	osoby/km ²	52,0	52,0	52,0	51,8	52,1	53,2	53,6	53,9	
Koeficient růstu v %			100,0	100,0	99,6	100,6	102,1	100,8	100,6	103,7
Podíl městského obyvatelstva	%	54,4	54,4	64,5	54,4	56,6	56,8	56,8	56,6	
Koeficient růstu v %			100,0	118,6	84,3	104,0	100,4	100,0	99,6	104,0
Dokončené byty na 1000 obyvatel	‰	4,1	4,0	6,0	4,6	2,3	5,4	3,3	3,3	
Koeficient růstu v %			99,1	147,1	77,2	50,8	231,7	60,5	99,9	80,1
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	2,3	2,3	2,4	2,3	2,2	2,4	2,4	2,3	
Koeficient růstu v %			101,7	102,0	97,1	95,4	106,7	100,2	98,3	100,9
Průměrná pracovní neschopnost	%	6,9	6,9	6,0	6,4	5,7	5,9	5,5	4,6	
Koeficient růstu v %			100,1	86,4	106,1	90,0	102,5	93,9	83,3	66,2
Zjištěné trestné činy na 1000 obyvatel	‰	21,3	21,4	23,6	20,8	18,1	17,6	18,4	18,6	
Koeficient růstu v %			100,6	110,3	87,9	87,0	97,4	104,8	100,9	87,4
Dopravní nehody na 1000 obyvatel	‰	20,4	20,1	20,2	17,7	15,2	27,2	21,9	7,6	
Koeficient růstu v %			98,6	100,6	87,8	85,9	178,9	80,4	34,6	37,2
Počet osobních automobilů na 1 obyvatele	‰	0,40	0,37	0,38	0,39	0,41	0,42	0,42	0,42	
Koeficient růstu v %			92,8	102,4	103,1	103,1	103,2	101,3	99,7	105,3
Zařízení sociální péče na 1000 obyvatel	‰	4,810	6,450	6,445	6,680	6,493	7,617	6,700	6,800	
Koeficient růstu v %			134,1	99,9	103,6	97,2	117,3	88,0	101,5	105,1

Zdroj: vlastní tvorba

Příloha 2 Korelační analýza zvolených faktorů v letech 2002 až 2009

Ukazatel	Míra registrované nezaměstnanosti	Uchazeči na 1 volné místo	Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel	Podíl obyvatel ve věku 15-64 let	Index stáří (65+ / 0-14)	Živě narození na 1000 obyvatel	Celkový přírůstek na 1000 obyvatel	podíl zemědělské půdy	Hustota obyvatelstva	Podíl městského obyvatelstva	Dokončené byty na 1000 obyvatel	Lékaři na 1000 obyvatel	Průměrná pracovní neschopnost	Průměrný měsíční důchod	Zjištěné trestné činy na 1000 obyvatel	Dopravní nehody na 1000 obyvatel	Počet osobních automobilů na 1000 obyvatel	Zařízení sociální péče na 1000 obyvatel
Míra registrované nezaměstnanosti	1,000	0,956	0,181	-0,611	0,148	0,033	-0,320	-0,314	0,319	0,001	-0,149	0,108	-0,422	0,288	0,185	-0,815	0,006	-0,088
Uchazeči na 1 volné místo	0,956	1,000	0,344	-0,574	0,342	0,226	-0,063	-0,509	0,511	-0,008	-0,240	0,030	-0,602	0,475	-0,062	-0,825	0,231	0,038
Počet registrovaných subjektů na 1000	0,181	0,344	1,000	0,304	0,970	0,897	0,728	-0,912	0,782	0,088	-0,317	0,051	-0,880	0,932	-0,701	-0,291	0,681	0,777
Podíl obyvatel ve věku 15-64 let	-0,611	-0,574	0,304	1,000	1,000	0,925	0,814	-0,952	0,836	0,068	-0,362	-0,014	-0,916	0,967	-0,768	-0,292	0,829	0,661
Index stáří (65+ / 0-14)	0,148	0,342	0,970	0,228	1,000	0,925	0,814	-0,952	0,836	0,068	-0,362	-0,014	-0,916	0,967	-0,768	-0,292	0,829	0,661
Živě narození na 1000 obyvatel	0,033	0,226	0,897	0,111	0,925	1,000	0,873	-0,909	0,896	-0,155	-0,338	0,112	-0,743	0,948	-0,839	-0,062	0,858	0,647
Celkový přírůstek na 1000 obyvatel	-0,320	-0,063	0,728	0,290	0,814	0,873	1,000	-0,766	0,746	-0,037	-0,236	-0,030	-0,621	0,773	-0,887	0,186	0,873	0,587
podíl zemědělské půdy	-0,314	-0,509	-0,912	-0,045	-0,952	-0,909	-0,766	1,000	-0,909	-0,020	0,229	-0,115	0,912	-0,969	0,717	0,322	-0,840	-0,640
Hustota obyvatelstva	0,319	0,511	0,782	-0,248	0,836	0,896	0,746	-0,909	1,000	-0,002	-0,244	0,273	-0,804	0,935	-0,656	-0,198	0,830	0,472
Podíl městského obyvatelstva	0,001	-0,008	0,088	0,242	0,068	-0,155	-0,037	-0,020	-0,002	1,000	0,501	0,429	-0,279	-0,021	0,415	0,075	-0,162	0,180
Dokončené byty na 1000 obyvatel	-0,149	-0,240	-0,317	0,165	-0,362	-0,338	-0,236	0,229	-0,244	0,501	1,000	0,727	0,311	-0,388	0,553	0,551	-0,382	0,166
Lékaři na 1000 obyvatel	0,108	0,030	0,051	-0,163	-0,014	0,112	-0,030	-0,115	0,273	0,429	0,727	1,000	0,003	0,076	0,362	0,431	-0,091	0,271
Průměrná pracovní neschopnost	-0,422	-0,602	-0,880	-0,048	-0,916	-0,743	-0,621	0,912	-0,804	-0,279	0,311	0,003	1,000	-0,903	0,555	0,533	-0,714	-0,525
Průměrný měsíční důchod	0,288	0,475	0,932	-0,007	0,967	0,948	0,773	-0,969	0,935	-0,021	-0,388	0,076	-0,903	1,000	-0,745	-0,332	0,850	0,577
Zjištěné trestné činy na 1000 obyvatel	0,185	-0,062	-0,701	-0,215	-0,768	-0,839	-0,887	0,717	-0,656	0,415	0,553	0,362	0,555	-0,745	1,000	0,064	-0,824	-0,494
Dopravní nehody na 1000 obyvatel	-0,815	-0,825	-0,291	0,324	-0,292	-0,062	0,186	0,322	-0,198	0,075	0,551	0,431	0,533	-0,332	0,064	1,000	-0,122	0,120
Počet osobních automobilů na 1000	0,006	0,231	0,681	-0,055	0,829	0,858	0,873	-0,840	0,830	-0,162	-0,382	-0,091	-0,714	0,850	-0,824	-0,122	1,000	0,297
Zařízení sociální péče na 1000 obyvatel	-0,088	0,038	0,777	0,601	0,661	0,647	0,587	-0,640	0,472	0,180	0,166	0,271	-0,525	0,577	-0,494	0,120	0,297	1,000

Zdroj: vlastní tvorba